श्रीगणेशायनमः॥गुरुभ्योनमः॥अथातोधिकारः॥फलयुक्तावि
कर्मणि सर्वेषामविशेषान्मनुष्याणांवारंभसामर्थ्यादंगत्वेना
स्त्रीत्वियषंढप्रदर्शनेवर्जे ब्राह्मणराजन्यवैश्यानाञ्चतेस्त्री
त्वाविशेषादर्शनाच्चरथकारस्याधानेनियतत्वेनाभीदिति
वार्ष्यो निषादस्थपतिर्गोवेधुकेधिरूतोवावकीसिनो

शर्द्धभेज्यालौकिकेभूमोपशुपुरोडाशाम्रपाणमप्रवदानस्तोमः
शिम्नास्पारिचावदानंवेतानिकेषुसर्वेषुसर्वार्थत्वौदर्शनाच्च
नोपासनमशक्तेरधिश्रयणीयेमाञ्चसप्रतिषेधः॥१॥यज्ञंव्या
रव्यास्यामःद्रव्यंदेवतात्यागस्तदंगमितरेसमभिव्याहार
प्रकरणाभ्यांयज्ञतयाम्नाफलयुक्तास्तदंगंयजतिर्जुहोतीनां

कोविशेषःस्तिष्ठद्वोमाज्यषट्कारप्रदानायाज्यापुरोनुवाक्यवं
तीयउतयऊउपविष्टद्वोमाःस्वाकारप्रदानाउक्तोतयोब्राह्म
णाऽऋत्विजोभक्षप्रतिषेधादितरयोर्दर्शनाच्चैफलयुक्तानै
मारंभेयाथाकामीफलार्थित्वान्नियमनिमित्ताग्निहोत्र
दर्शपूर्णमासदाक्षायणाग्रयणपशुषुप्रवृत्तैःसोमेचैकैकंचा ॥२॥

तुर्म्मीस्येषुचर्चुमुखऋतेर्न्नियतसदपाठाद्दर्शनाच्चैनोसम्ब
योगात्स्यात्त्रिःसाद्दिगुणोफलनिह्नुतिरंगप्रधानभेदात्प्राय
श्चित्तविधानाच्चतथाचदृष्टंनऋतिलक्षणत्वात्प्रायश्चित्तं
तत्काळंदृष्टेतत्परिमाणं॥२॥ऋचोयजूंषिसामानिदि
गदामंत्राः॥तेषांवाक्यनिराकाङ्क्षंमिथःसंबद्धंतेषामारं

र्थतो व्यवस्थातद्वचनत्वान्मंत्रातैः कर्म्मादिः सान्निपात्योभिधा
नोदनियमंवास्यऽआदित्वाच्चार्यास्तऽआद्यक्तात्परादिनाप
र्वांतऽउपोऽधुप्रयोगेऽक्रतेर्न्नसंप्रेषाः कोऽवर्हिरर्थत्यृ
माणंमयुभ्यात्यनियत्नानिप्रागग्रेयूनऽउदग्ग्रंबर्हिरांचि
नो स्कदग्ग्रेप्रागग्रमिध्मंप्रत्यग्ग्रंथीनवमूलैयष्टादशोध्म

परिधीदक्षाणांमेकविंशतिंवांततःपरिधीनेकपरिमितंप्रणय
नीयंत्रियूनंनिरूप्याज्यंद्वेदोसीतियजमानोद्वेदंकरोतिकुत्र
सृष्टेःसंख्यावृत्तंवत्सजानुंत्रिवृतंमूतकार्यंवापशुब्रह्मवर्च्चसा
नाघकामायथासंख्यंमासुंदिनिकर्मसुतच्चांतवच्चनेचंत्र
तिकर्म्मोद्वरणंमप्रसंगेंप्रवृत्तकर्म्मालौकिकोर्थसंयोगाँद

प्रकरणोत्पत्तिरनारभ्यवादश्चाम्नायित्वात्सर्वगुणैः प्रकरणे
चाविशेषाद्दर्शनाच्चवैकंकतानिपात्राणिखादिरःस्रुक्स्फ्य
म्पलाशीजुहूश्चाश्वत्थ्युपभृद्धारन्यग्रोधमसंयुक्तानिबा
ध्रुमाज्यःस्रुक्चंपालिमात्रपुष्करात्खबिलाद्दमसूरवप्रसेका
मूलदंडाभवंयत्रिमात्रःस्रुवोगुष्ठपर्वोत्तपुष्कस्फ्यो ॥४१

स्याकृतिरादर्शाकृतिप्राप्तिश्चकरणेचसमाकृतिवाचात्वालोत्कवंतरेण
संचरेणीप्रणीतोत्करावित्रिषु ॥४॥ चोदितभावेनारंभः तत्सि
द्ध्यंतस्यनियतेसामान्यतःप्रतिनिधिःस्यादारभानियमोदो
षश्चासमाप्तोस्यात्सामान्यादर्शनाच्चान्यार्थदर्शनंन्नपुंसग्रहणा
दन्यार्थपुनर्ग्रहणंव्रतेप्रसंगोननियमश्चाद्यछंदेविप्रतिपत्ति
सामिनजाग्यभावादाज्येचादर्शनात्सशेमंत्रवर्ज्यश्रुतेश्चवि

कल्पप्रवृत्तंकर्म्मांतरत्वात्प्रतिनिधौतत्कालादर्थद्रव्यविशेषेर्थ
सामान्यंतत्परत्वाद्गुणद्रव्ययोर्द्रव्यंप्रधानयोगान्नसमत्वाद्गुणा
नुग्रहात्॥४॥कर्म्मणामानुपूर्व्यंनयुगपत्क्रियावादर्थनिर्वृत्तेः॥
स्याद्वानुपूर्व्यनियमःप्रकृत्यर्थक्रमेभ्यःप्राकृतंचद्विकृतोविशे
षेर्थस्तत्परत्वाच्छ्रुतिःक्रमादानुमानिकत्वामंत्रचोदनयोर्म्मंत्रि
लिंगप्रयोगित्वान्नसमत्वाद्गुणानांतुभूयस्त्वात्तुल्यसमवायेः॥५॥

सामान्यपूर्वमानुपूर्व्ययोगान्नैककर्म्मणिसंबंधाद्गुणसाद
नावदानप्रदानेषुतुवचनान्नद्रव्यनिर्देशगुणयोगोदितिवात्स्यः
प्रवृत्तेनियतंदोषद्विष्टोषाखोडशीनित्वानुपूर्व्यंभूयस्त्वाद
नियमःफलसंयुक्तेषुक्रमोविद्यथेःकर्म्मण्यसंभवात्॥६॥
अवत्तनाशेन्यत्रगुणानुग्रहान्नपूर्वशेषादचोदितो
त्वाच्चविष्टकृद्वदानुपूर्व्ययोगाद्गुणहानेस्तुशेषभावा

न देवतान्निराद्यः क्रियाः परार्थत्वात्कामं देवतां प्रति षिद्धं प्रत्य
वायात्वाभिफलयोगाद्गुणेषु प्रतिनिधिः परार्थत्वात्सत्रेषु
श्रुतेः सतद्धर्मा कर्म्मयोगात्सत्राणि ब्राह्मणानाम् । त्वि
क्श्रुतेरेकल्पानामवैगुण्यान्न परार्थत्वाद्वैश्यराज
न्ययोर्ग्रहपतेसहस्रसंवत्सरमनुष्याणामसंभवा ॥६॥

त्याद्देहानित्यत्वात्तस्यचकार्यत्वान्नासंभवाच्चास्वसं
भवादिति भारद्वाजोनादरान्नाकुलसत्रमितिकार्ष्णाजि
निःसास्युचानमितिलोगाक्षिरङ्गावाराक्यत्वाद्गुतिसा
मर्थ्यात्सकल्पनुग्रहाच्च ॥७॥ कर्म्मणांयुगपद्भावे द्वा
स्तंत्रंस्यात्पुरुषार्थं कृतवैकार्थं समवाय श्रुतिभ्यः

फलकर्म्मदेशकालद्रव्यदेवतागुणसामान्येतद्भेदेभेदो दे
शकालो विरोधेनैकस्योपदेशादङ्गगुणेसुब्ब्रह्मण्यायाः
सर्व्वोपिलक्षणंप्रकृतिवत्तंत्रकालकर्म्मैक्यरूपविधाना
दैकद्रव्येकर्म्मद्वौसकृन्मंत्रवचनंकृत्वान्नग्रहणो
पक्रमवचनादाज्येमुष्टौचोत्तमेस्वप्ननदीतरणावर्षणा

मेध्यदर्शनप्रयाणेषुतुसकृत्कालद्रव्यैकार्थत्वान्निमित्त
क्येदाद्प्रधानकालैःसकृदसन्निपाताद्यूपःस्वरूपश्रवणं
स्याद्वचनात्तंनिर्वृत्तेश्रकर्म्मणिपुरुषाणांप्रधानंस्वा
मिफलयोगात्पुरुषयोगिमंत्रसंस्कारयोस्याद्गसामर्थ्या
द्वचनादन्यद्धविषमितरेयथाद्रव्यमुपवीतिनःप्राचीरग्वा

दृष्टिसामर्तेषुप्रदक्षिणंविपर्यस्यपिज्येषुसकृद्दक्षिणाप्रधान
द्रव्यव्यापत्तौसांगादृष्टिस्तदादिशात्॥७॥गुणानामेकार्थ
नांसर्वैरंभक्षादितलानकृतत्वादनारभ्यताद्दर्शनाच्चप्र
त्यानर्थक्यमितिचेत्कालांतरेर्थवत्वंस्याद्धर्ममात्रेषुसमुच्च
यावि रोधेहोत्राधानयोर्न्यायानुवाक्यासुविरोधाद्दर्शना

प्रायश्चित्तेषुदोषनाशान्यश्रुतेःप्रत्यक्षाच्चस्याद्दादर्शनान्ना
न्यार्थत्वान्मंत्रेस्वरक्रियायथाम्नातमविशेषाद्राशिकस्व
रोवोपपन्नमंत्रोपदेशात्तानोवानित्यत्वादेकश्रुतिदर्शनं
बहुत्वेयज्ञकर्म्मणिसुब्रह्मण्यासोमजप न्यूखयोजना
नवर्जंकर्म्मसंख्याविकल्पोदानसंयोगेकृतेत्वाद्वद्य
वसाघृष्टीवनिष्ठुषुसमुच्चयोद्रव्यसंस्कार

॥९॥ तद्वद्दार्श्यां चोदनागुणेषु च प्रकृत्युषबंधाभ्यां गार्हप
त्याहवनीयौ नध्यवेयाद्दित्यादित्यावतरथावृति
रतीत्यक्रमणमुत्तरतऽउपचारोयजोदक्षिणतोब्र
ह्मयजमानयोरासनेपश्चाद्यजमानो वेदिस्थ
गार्हपत्यः कर्मसुवेदयोगाद्दचनविरोधाभ्यामभ्यो ॥९॥

हविष्याज्यस्थालीपूर्वं पूर्वमंतरमुत्तरविजो
च यथापूर्वेन चोदितत्वाद्गार्हपत्येसंस्कारः
श्रपणंवाहवनीयेघृतमाज्येलिंगात्तस्यहोमो
नादेशेचात्वालात्पुरीषमाहवनीययजतयोर्वायो
र्ऽडाप्राशित्राधारौश्चैकेप्रोक्षणाधारौविदिग्गाविकाग्
र्गाहवनीयेहोमाः श्रुतिसमाख्यानाभ्यांजुह्वाचने

सक्तहृहीतार्थावाप्रेरघषङ्कारातिरक्ताञ्च॥८॥
ध्रीहीन्यवान्याहविषि॥तस्यद्विरवघतिस्रिर्जौ
मदग्नीनोपश्चात्तीयेःसर्वेषांधौतयनविधा
नान्मक्षास्रवौर्द्वीञ्चसंविदंनंगुष्ठपर्वमात्रमनवा
नंमात्रावद्धिपयसोराज्यतयोराज्यमेकप्रयवा
यःस्विष्टकृतोद्विश्चात्रिंधारणामनवदायप्रयति ॥७०॥

धारणांप्राक्त्विष्टकृतःसर्वहुतःएककपालोनुवा
क्यनप्रैषायथादेवतमनुमाऽग्नुब्रूहीत्याश्राय
प्रैषेचानुयजेतिप्रैषानुवाचैनेषष्ठीविभक्तीधा
धानासोमेन्यःइतिपरिहाप्यास्याविलयवनोदे
सवषङ्कारासुतिष्ठदक्षिणतःऽदंडःप्राङ्घषङ्कृतेस
हवोनयतऽग्नाज्यंहविषःसहवा॥९॥घृतेमा

नापदशात्॥औदनाशाछुत्यथीश्रावातवैचेति
वचनान्निर्देशाकर्म्मिचोदकामंत्रोवासमभिव्या
हारादर्थप्रसंख्यायाङ्योपकल्पनेचमीएयत
इलोमानिप्राग्रीवाएयवरोरुमुत्तरहविष्यकृ
ज्ञेसाज्येवेदेनोपग्रहणंस्कंनान्यत्रकुरो
रसत्रुपात्रिभ्योजुहूंपरिग्रहोवन्हयाधानमा ॥११॥

दानकालेसंस्कारयन्वाच्यफलेषुगौःसामर्थ्यादेक
र्म्मणिगुणविशेषफलविशेषोदानस्यचनान्यारंभपाव
रवरणव्रतप्रमाणेषुयज्ञमानंपतीयात्वातलूनाग्र
न्यावहतपिष्टदुग्धदध्येषुमंत्रक्रियासंभवाद्द्रव्या
वसमासुरमाणिचारणेकंमंत्रमुक्तापिश्यमासानंचा
लभ्योपस्पृशेदपउपस्पृशेदपः॥७॥प्रथमोध्यायः॥
पूर्णीपौर्णमास्यामुत्तरांवोपवसेत॥अग्न्याधानमध्व

र्यु र्यजमानो वामनामन्घ श्रीरिहघेषस्रूघ यंवेधान्त
स्वंपुषम॥मन्घ न्नमंतांप्रदिशश्चतस्रस्त्वयाद्विषेणष्ट
तनाजयेमेत्याहवनीयेसमिधमादधातितूष्णींवायथा
पूर्वंमहनिमाऽसमेथुनेवर्शंयेकेशरमश्रुपतेवाशि
खमपराकूघ्रतोपायनीयमश्रीतःसर्पिषास्रुहितावं
तरेणपराग्नीगलापरेणाहवनीयंप्राङ्मुष्ठन्नभिमीक्ष

॥७२॥

मालोपऽउपस्तृघ्रघ्रतमुपैत्यन्घ्रघ्रतपतऽइदमहमि
वासत्यवाघतःकर्म्मीगमुतरेसत्यवदनेवृक्षारण्यो
षधीनामश्रीयाद्वाहवनीयगार्हपत्याभ्यांगार्हपत्यस्य
वासद्योवाघातरग्निहोत्रऽउठ्ठुवाब्रह्माणंवदतीतब्रह्मिष्ट
भूपतेभूवनपतेमहतोभूतस्यपतेब्रह्माणंवावदती
महऽइतिवृतोजपत्यहंभूपतिरहंभूवनपतिरहंम

हतेभूतस्यपतिर्हुतेनःस्वेवसवितरेतंत्वावृणा
तेबृहस्पतिर्ब्रह्माणंतदहमनस्पब्रवीमिमनोगा
यत्रेगायत्रीत्रिष्टुभेत्रिष्टुजगत्यैजगत्यनुष्टुभेनु
ष्टुप्त्वाप्रजापतयेप्रजापतिर्विश्वेभ्योदेवेभ्योबृहस्पति
र्देवानांब्रह्माहमनुष्याणामिति चाचस्यतेयज्ञं

॥१३॥

गोपायेत्याहापरेणाहवनीयंदक्षिणातिक्रामत्यहेदे
धिषवोदनश्चिष्ठान्यस्यसदनेसीदयोस्मत्याकतर
इतिब्रह्मसदनमीक्षतेब्रह्मसदनाद्धीणानिरस्यतिनि
रस्तःपाप्मासहतेनयंद्विष्मइतीदमहंबृहस्पतेःसद
सिसीदामिप्रस्तोदेवेनसवित्राताददमयेप्रब्रवीमितद्वा
यवेतत्सर्वस्याइति॥१॥ब्रह्मसदनश्चाहवनीयश्चनि

स्वऽऊपविशतिगोप्तायतऽआनुषाजपसंवाङ्गपरिऽ
स्तृणाहिवावनाग्नषङ्गारास्वऽएवाध्वरोपायनंध्याहृत्यधे
स्वंमनऽजपेदध्वर्युऽआप्रणययज्ञंदेवतावर्द्धयंव
नाकस्यपृष्ठंयजमानोभूरऽआरुहंसप्रऽऋषीणांऽ
सुकृतांयत्रलोकस्तत्रेमंयज्ञंयजमानंचधेह्योऽ
प्रणयेतिप्रणीताःप्रसौत्येवनामंत्रितऽउत्कारणप्रो

॥१५॥

क्षयज्ञमितिहविर्धानंवहिषोऽआबृहस्पतेपरिऽ
हीतोवेदिंसुगाबोदेवाःसदनानिसंवस्योनर्ऽपृथ
ताऽसाध्वंतर्हिऽस्वाऽपृथिवीदेवीदेव्यऽस्तिवेदिं
परिगृह्णंतंप्रजापतेनुब्रूहियज्ञमितिसामिधेनी
रनुवस्यंतंदेवतावर्द्धयन्तिसर्वेजानुषजति
मित्रस्यत्वाचक्षुषावीक्षऽइतिप्राशित्रंप्रतीक्ष

ऽइ तिष्ठाऽग्ने प्रतीक्षते देवस्य त्वेति प्रतिगृह्णाति पृथि
व्यास्त्वेति सादयत्यैषोह्यव हरिः षिपुनरादायदेवस्य
त्वेत्याह नाभिक्रोगुष्ठाभ्यामग्नेष्टेति प्राश्नाति दैवैरनुप
स्पृशन्नग्न आयूंषि पवस इत्यपाऽत्तं
नाभिमालभतेयाऽग्नऽस्वं तद्दैवतास्ताऽइदꣳराधयं
तुस्वाहाकृतं जठरमिद्रस्य गच्छयसिनामेनासंष्टथा

ऽऊर्ध्वमेनाऽनेःसादेद्रस्य त्वाजठरेसादयामीत्येतताऽइ
तिस्मिदमंत्रितःप्रसौतिष्ठतिब्रूयाद्वाकर्म्मपवर्गेस
मिधमादधातिजुहोत्युपतिष्ठतेवानमःस्वताय कर्म्मणे
ऽग्नऽस्वताय कर्म्मणेनमः॥ऽग्नयाऽआजंजातवेदाऽग्नं
तरःपूर्वोऽग्नस्मिन्निषद्यासन्वꣳसनिꣳसुविमुच

वि मुंचेधेह्यस्मभ्यं द्रविणं जातवेदः स्वाहेति यथेत
मेऽग्नेतद्ब्रह्मवनिष्टपश्चोः॥२॥ गार्हपत्यमुत्तरेणोद
पात्रं निधायालभते॥ ध्रुवस्थाध्रुवक्रिष्यामीतिब्रह्म
न्नपःप्रणेष्यामि यजमानघा चयंछेयाहानुज्ञात
ऽउत्तरेणाहवनीयंसंप्रतिनिदधातिकस्थितिनेत

॥१७६॥

रेणाग्नेयुःकाऽस्यघानस्यायमात्मैकैरनिचारब्र
ह्मवर्च्चसप्रतिष्ठाकामायथासंख्योदूतौरग्नीन्परिस्त्री
र्यपुरस्तात्स्वथंहिशःपात्राणिसंसादयतियजमा
नोनाश्रपीत्रिहोत्रहवणिस्फ्यकपालंऽशाम्याक्षा
ज्यंनमुलूखलमुसलंदृषदुपलमर्थंवज्रंश्रपण

स्यपश्चाद्दुत्तरतोवाकर्मणोवामितिस्रुचौग्निहोत्रहव
णीदायवाचेयच्छतिव्रतपतेव्रतमचारिषमितिवा
छन्दुर्वैतरिक्षमितिश्रपणस्यपश्चादनस्निष्ठस्रु
मभिघारयतीतिघारयत्यमर्त्यानंदेवानामित्युपस्तृण
नस्यपश्चादीशौषाग्निस्तुस्तोमेयारोहतंप्रेक्षतोऽत्त

MEMORIAL

वातायेतिहविष्यानपहतमितिनिरस्यत्यन्यद्विद्युमाने
मित्रस्योच्छंतामित्यालभतेदेवस्यत्वेतिगृह्णात्यग्नेर्
यंचतुरोमुष्टीनवमग्नीषोमीयंयथादेवतमन्यद्भूताय
वेतिशीर्षन्मित्रस्यछस्वरितिप्राङीक्षतेदृढंहतामित्यव
रोहतिगछत्यूर्वंतरिक्षमितिश्रपणस्यपश्चात्सादयतिपृ
थिव्यास्त्वेतिपार्श्वयोर्वास्योपदधातियांध्रुरीषारोहणी
निधाश्रीर्विलेजपतिदृढंहतामित्यूर्ध्वानंकुरुष्वसमा

नप्त्रशीर्ष्णीग्रीवनतगौकौरोच्छिनत्तिपवित्रेस्थऽइतिग्रा
न्यान्हविर्ग्रहण्यामपःकृत्वातास्यामुमुनातिसवितुर्व
ऽइतितास्थानतयोःसव्येकृत्वाहङ्गिणेनोद्गायति
हाविरपऽइतिप्रोक्षितास्थेतितासांप्रोक्षणंहवि
श्चाग्नयेवाग्नीषोमाभ्यांवेतियथादेवतमन्नस्या
प्राणेड्यायत्यसंचरेप्रोक्षणीनिधायाऽइ॥॥॥ ॥१८॥

रामीसीतिहस्तेनजिनासनंग्रावेत्यपात्रेभ्योवधू
नोत्यनधूतमितिप्रत्यग्रीवमास्तृणात्यद्भिस्त्वागतिसं
मास्तृन्त्यनिदधातुशूरवलमद्भिरसिग्रावासीतिनाप
तिवेद्युनयोर्निरावपत्यग्नेस्तनूरितिषाचंधिस्र
जतेयजमानश्चहविष्कृतावानानाबीजेष्टतेसाम
थ्यादूहतुरावतिमुसलमादत्तेसाऽइहमित्यवहन्ति

हविष्कृद्देहीतित्रिरावृत्य यतः पत्न्यवहन्त्यन्योनाद्भ्य
आहन्त्यन्योदृषदुपलेकुक्कुटोसीतित्रिः श्रोत्रियाद्विट्
षट्ठःसक्तुपलोवर्षवृद्धोसीतिशूर्पेमाद्रतेप्र
तिवेतिहविरुद्वपतिपरापूतमितिनिष्णुनाशप
हतमितितुषान्निरस्यतिघायुर्धेइतिविविन

क्ति॥देवोवऽइतिपात्र्यामोष्णानिमंत्रयतेत्रिःफलीकरोति
देवेभ्यःशुंधध्वंदेवेभ्यःशुंधध्वमितिकेफलीहरयकणा
न्निदधातिपेषणोपधानेयुगपदृष्टिरसीरूपवेषमादा
यापाग्नऽइतिंगारान्प्राचःकरोत्यादेवयजमितिंगारमा
हरत्यकपालेनावच्छादयतिध्रुवमसीत्यमुष्येतिद्विषद्वै

चरन्नन्यत्रापि सव्यांगुल्याप्रत्यंगारं निदधात्यग्नेऽ
तिधरूणमिति पश्चात्पुरस्ताद्वर्चमितिविष्णोभ्यऽइतिदक्षि
णतःसमंविभज्यहेदक्षिणतऽएवमुत्तरतोग्नित्स्थेतिनलीं
वैवमेकादशाग्नीषोमीयस्याधिकंदक्षिणतोऽरणमियं
गारैरभ्यूहति॥४॥उपसर्जनीरधिश्रयति॥ऊखाजि॥

नमादत्तेसर्ववस्त्रतिऊखाजिनेनास्मिंदधदंधिणासी
तिपश्चाच्छेम्यामुपोहत्यदीचींदिवइतिहषदुपलांधिष
णासीतिधान्यमसीतितंदुलानोप्यपिनष्टिप्राणायत्वेति
प्रतिमंत्रंदीर्घामितिऊखाजिनेप्रोहतिचक्षुस्त्वेतीक्ष
तंपिष्यमाणेषुनिर्वपत्यन्योमहीभ्यामित्याज्यंपात्र्यां

मपवित्रायेति पिष्टान्यावपतिदेवस्यत्वेति स्रुवेणस्यपस्नादुप
वित्रास्यंतर्वेदिवोपसर्जनीरानयत्यन्यःपवित्राभ्यांप्रतिग
ह्णातिसमाप इतिसंयौतिजनयत्यैत्वेतिसमंविभज्यास
हविष्यन्नालभतऽइदमग्नेरिदमग्नीषोमयोरितियथा
देवतमन्यादिषेत्वेत्याज्यप्रधिस्रयस्यन्योपस्तीकस्याह ॥२१॥

वनीयतच्छापिणोयर्मासीतिपुरोडाशंयुगपदुरुस्रथा
इतिप्रथयतियावत्कपालमनतिपृथुमग्निष्टऽइत्यङ्गिरस
स्रातिसहस्त्रिर्वापर्यग्निकरोत्यंतरितर्क्षसोंतरिता
अरातयऽइतिसहाज्यंदेवस्त्वेतिस्रपणंमासेरिस्यलर्क
तिनमेरुरितिस्रुतावशिवासयतिभस्मनावेदेनोपवे

षिणवापाञ्चंगुलिप्रक्षालनमाचम्योन्निनयत्यप्सुमितप्यप्र
यगसञ्ज्योक्ष्मानंत्रितायत्वेतिप्रतिमंत्रमन्वाहार्यदक्षिणा
ग्नावधिश्रयत्यत्रब्राह्मणोपायनं॥५॥अपरेणाहवनीयंवेदिं
खनति॥चंगुलंखातांव्याममात्रींपश्चाच्चरश्मिंप्राचीमप
रिमितांवाप्राक्प्रवणामुदग्वामध्यसंगृहीतामग्निमक्षि ॥२३॥

तोऽसावामूलोच्छेदनादोषधीनांमूलान्युद्धृत्यवेबूयादक्षा
र्यपुरीषंपशुकामस्यवेदिंपरिसमुह्यद्वितीयेग्नीदुत्तरतः
उल्करंकरोतिदेवस्यत्वेतिस्फ्यमादायसरणेऽग्न्यूहत्वा
दक्षिणेनालभ्यजपतींद्रस्यबाहुरितिनोपस्पृश्योत्थिव्या
मानौतेनस्तंबयजुर्हरिष्यन्वेधांस्तृणान्निदधात्युदक्य

थिव्यैवर्म्मासीतिपृथिविदेवयजनीतिरूपेणैतद्धितेप्रस्तरंनिवपति
गच्छेतिपुरीषमादत्तेवर्षवृद्धोऽसीतिबर्हिषिप्रेक्षतेबर्हानेवैतत्कृत्वे
कराक्षतिप्रहरणशेषोवाविज्ञायोपदेशादपारूमितिदक्षिणे
यंप्रहरणाद्यभिन्यस्यत्यग्नीदुत्करमरशोदिवमितिदक्षि
णतऽइतरतीयंवूस्थींचतुर्थेऽसरणएवैवपरिग्रहेपरि

गल्लातिसुक्ष्मास्योनोऽस्वतीतिप्रतिमंचेएर्ववसुरा
क्रूरस्थेयतुमार्ष्ट्यधिवेदिंप्रोक्षणीद्रियस्यो
थस्फ्यमुद्यम्यारुप्रोक्षणीरासादयेधंबर्हिरुपसादय
स्रुचःसंमृद्धिपत्नीऽसंनह्याज्येनादेहीतियदिद्वेद्य
थाप्रेषितमन्यःपराधिकारास्वयंवाविशेषैसंप्रेषाव

चनाच्चप्राक्तरणेद्दिनावमरोछृतानिचहवी॰
ष्यप्रचरणादंगुष्ठांगुलिभ्यांमाठसस्ठंहिताभ्या
मवद्यंत्येकऽआपंन॰सृणंनिरस्येद्विषतोव ॥२४॥
ध्यऽइतिस्फ्येमुदंचंपहरेस्रवनिज्यपालीऽआ ॥२४॥
परेणपणीतास्फ्यंनिदधातीध्रावहिंस्रुवं

मिध्मप्रणीतादक्षिणेनवाहृत्यस्रुवंप्रतप्यपूर्वं
वद्वेदाग्नेरंतरतःप्राक्संमार्ष्टीनिग्निनऽइतिवि
र्यस्यबर्हिर्मूलैःप्राङुऋम्प्रतप्यप्रयछत्यनिग्नि
तेतिस्रुचंस्रुक्षीप्राग्निग्रहरणंस्रुवंसंमार्ष्टिवसानपा
त्रीचसंमार्ष्टीनान्यपास्यत्याहवनीयेप्रासनमे

कोद्धापनीऽसंनह्यति॥पयसाऽग्निणाऽऽपविष्टा
गार्हपत्यस्य मुञ्जयोऽग्निणाऽग्निवतापरिहरत्यधी
वासादित्येरश्मिभिरग्निणापाशमुत्रेपतिमुच्यार्द्ध
मुद्गृह्णतिविसर्ग्यंवैष्णवंहतिनग्रंथिंकरोत्यजैवे
त्याज्यमुद्गास्यपनीमवेक्षयत्यदब्धेनेतिवै

घोकरोत्यपरंपोक्षणीभ्योऽग्राहवनीयेवाऽऽस्या
वक्त्रापिणःसवितुस्त्वेत्याज्यमुन्मुनातिपोक्षणी
मपूर्वेवसाज्यमवेक्षतेतेजोसीतियजमानोवास
वेणाज्यग्रहणंचनुज्जेद्धोधामनाम्नेतिसरुन्मेदो
ष्टाऽऽपद्यत्यल्पीयोनुयाजाश्चेच्चतुरन्यत्र

MEMORIAL

तिविसर्गाद्यस्वातिथ्यादरौनाचनंरूलोपदेशा
त्स्वातिथ्ययोर्वचनाद्वायांचजुहूवस्थ्नं
प्रोक्षतिविस्रंस्यघेदिंचबर्हिःप्रतिग्रह्यवेद्यां ॥२६॥
स्रुवापुनरस्राहुतिंरूक्षोसीतिप्रतिमंत्रंहोत्रे
षमूलेषूपसिंचत्यदित्यैयुष्टनमितिपत्नेत्र

निधायप्रणीतास्वनर्हिर्विस्रंस्यघरस्ता
त्स्रुस्रग्रहणंविष्णोरितिब्रह्मणेप्रदायसं
नहननिस्रंस्यदक्षिणतस्यांवेदिश्रोणी
निधायान्वारब्धायवेदिंस्रुणायुणी
ग्रहसमितित्रिरद्भुपवयावानहुलमध

रस्रलेपश्चादवगीप्रवहन्वात्रोद्वासनमा
हवनीयश्रापिताऽइध्मासमिध्यमादाया
॥२७॥ हवनीयकल्पमस्रुपयैपरिप्लवरंपेधा ॥२७॥
यैरयंनुष्मुकेशुहूहयनुयाजाश्चेत॥७॥
परिधीन्परिदधाति।आग्नीध्रकवद्वीयान्वा

ऽुमात्रान्पालाशाद्वेकंकृतकार्ष्मर्यबैल्वान्पूर्वालाग्नेएर्वालाः
स्तऽउत्तरान्खादिरौदुंबरान्वामध्यमदक्षिणोत्तरानाधत्तऽइति
प्रतिमंत्रंप्रथमंपरिधिंसमिधोपस्पृश्यविंतिहोत्रमित्यादधा
त्यनुस्पृद्वितीयांसमिदसीतिसूर्यस्त्वेतिजपत्याहवनीयमीक्ष
माणस्तूष्णीमनत्वाहरत्यवेदिंबर्हिषस्तृणातिरश्मीनिदधा

तिसवितुरित्यन्येवायुक्त्वादन्यत्रापिस्रुणार्थेस्रुपांजनेचस
र्पिःपुरोडाशपयस्याधानासुचेछंस्तयोःप्रस्तरंस्रुणांस्र
र्णमंत्रस्समित्यग्निमिंधासात्रावसवऽइतिसव्याम्न्यजुकं
त्तिग्रहनिदधातिघृताचीसेवमितरेऽुत्तराभ्यांप्रतिमंत्रं
बर्हिष्युपभृतंध्रुवांचावक्रष्टेनुस्रुवंपुरोडाशावभिघार्यो ॥२८॥ ॥२८॥

द्वास्योपस्तीर्सेनिधायानक्रियस्तेपाणःपस्रुषुप्रविष्ट
देवानांविष्टामनुयोविवेश॥ऽआस्मन्वांस्रोमंयतवा
क्रिकृत्वाग्निगलस्यंयजमानायविंदेतियाद्देवत
मन्यस्यैनक्रिकपालानियानिघर्मेकपालान्नै
न्यपचिन्वंतिमेधसः॥पूलस्तान्यपिश्वतऽइंद्रस्य
यूविमुंचतामितिदूर्लीवासरंघयोद्वासयतिपि ॥२९॥

येऽपध्वांसन्तिहविषिमेध्वांस्त्वाधूनाम्यसौ
दन्निति स्वधीत्याऽऽत्मानमभिघारयति पाहिमाग्नेऽद्यान्मानमंत्र
वाव्रतोपायनमंत्रवाव्रतोपायने ॥८॥ द्वितीयो ॥२६॥
ध्यायः ॥ होष्यन्नेत्य ॥ परेत्यवेक्षेत्आसीनोत
रेणाध्वानमिध्ममादायाग्नेयमिध्यमानायानुब्रू

हीत्वाहहोतरितिचैकेपश्चात्स्थानेनप्राक्स्वष्टकृ
तोमध्यमेनेडायाःशेषमुत्तमेनसंतन्वन्निवमेनुब्रूही
त्याहयजमानोंगुष्ठाभ्यांचानबाधतेपाद्यांवेदम
हमनुमवबाधऽइतिद्वेष्यमात्मावेद्विषंतंभ्रातृव्यमिति
वाव्यावस्मिधेनीवेदमहंतावतिथेननडुहेति
प्रतिपत्रवमाधानंसमिद्धऽइतिप्रागतःसर्वमिध्म

मेकवतीमनुयाजान्त्सेदमुवचनानानावदेना
हवनीयत्रिरुपवाज्यस्कवेरापूर्वेमारमाघा
॥३०॥ यीहाग्निमग्नीत्संमृदीतीध्मसन्नहनैरनुपरि ॥३०॥
धिसेमाष्टौमेवाजानीहितिस्रिःपरिक्रामंजू
ह्वीमुपयंयंवरमाहवनीयाञ्जलिकरोतिनमोस्त्वे
भ्यःस्वधापितृभ्यइतिदक्षिणतःकृत्वानमप

उपस्पृश्यसुयमेमऽइतिजुहूपभृतावादायोत्तरंजुहूंकृत्वादक्षि
णानिष्क्रामन्दक्षिणाविलंघितंपरिधीनपरेणसंचरन्नेष्यतःसव्ये
नोदक्षिणेनामुतोवसुमतीमित्यवस्कायन्॥ इतऽईऽइतिजु
होति॥ उत्तराधारमाघार्यसंस्थंस्रुचावेत्यनुक्रामन्नुत्तरेण स
मनक्ति संज्योतिषेतिनिधायेध्मसंन्नहनान्यादायोत्तरावेद्यां
कृत्वौषडित्यग्नौप्रहृत्यदेवबर्हिरित्यग्नेरुत्तरपश्चाद्वेद्यैकऽएवं

सर्वत्राश्रुतप्रस्याश्रुतेषथप्रहणीतेऽग्निर्हवोदेवो होतादेवा
न्यक्षद्दूतोऽग्निरिकि त्वान्मनुष्यऽइतवदमुवदमुवदितियऽ
मानार्षेयाणाऽपरस्तादवाचिन्नीणियावंतोवामंत्रऽकृतःपु
राहितार्षेयेणवाक्षेचियद्वैश्ययोश्चनित्यंमनुवदितिवा
सर्वेषांब्रह्मणवदाचक्षीताध्वर्णाऽअस्ययज्ञस्यप्रा
॥२१॥ विृतारोसौमानुषऽइतिहोत्रनामग्रहणमुपांऽशु ॥२२॥

नास्यमुष्टाऽउपविशतोग्निर्हीनतिस्कन्नाद्वापतनंप्रयाजे
षुसनिगेर्द्यतवतिग्निर्युक्तेस्कन्नचाद्रियतिऋम्याआ
याहसमिध्धोयजतेतेपंचप्रयाजांसमिद्धमेतेमेयज
यजेतिशेषंत्रवस्तिष्ठन्पूर्वेपूर्वेवाग्निऋमनुपर्यावृ
त्यद्वामानयत्यनवमऽशंस्रुक्शेमेवप्रद्वावनु
याजेषुचोत्तराऽऊर्ध्वमध्वर्युहप्राचीमवहरत्य

ऊतोऽयेवꣳसर्वत्र॥२॥नाप्तिदेशोव्यारणं॥प्रया
जानुमत्रणमेकोमनैकातस्यायोस्मादेष्टियंच
वयंद्विष्मऽइत्येवमिशुनेत्यथासंख्यानतस्यकिं
चनेतिपचनेत्विषमानपचेतिमान्यशास्त्रीय
लवच्चेत्येनाहऽइतिचागनूनोचतुर्थेपचमा
न्याऽछस्थानात्रयमचतुर्थीन्यांनामथालिंग

ꣳसर्वान्वान्नमेनोपायित्वादेयऊढ्वानिव्यार
णंध्रुवायाहविषऽउपनतस्याज्यभागाभ्यां
चरुभ्यामेयेनसोमेनवतरꣳवत्तꣳसवस्म
ऊरासवेनिधायावदायावदायध्रुवाहविषा
पतेनयज्ञंयज्ञपतिंदेवेभ्यः॥सूर्यायाऽउ
द्योऽग्नयेदिव्यायऽउपस्थेऽरण्यांराट्शिवीयज्ञं

ऽग्नाविन्द्रियन्तुबूहीत्युक्तानापयाहरद्धातोश्च
श्रावणाद्यश्रावितेप्रैषाप्रत्याश्रावणाप्रत्याश्रा
वितेचयुरहोरुप्रैषाद्धातावषट्कारस्यमेचंग
हंरहीत्यौपकरणादुपारुतऽहोतारऽआहो ॥३॥
रुप्रैषाद्धातावषट्कारादाप्रियन्तरपूर्वार्द्धे

स्रिणापूर्वार्द्धेसौसोठंम्यऽसमिद्धनामवाहविर्भ्यो
चपुरोडाशावंतरेणप्रीषोमाकुर्याच्चाज्य
स्यद्विरुलूमावास्यायाठंहोत्राम्नानाद्यावद्ध
विरुत्तराद्धास्विष्टकृतस्तऽएवहोमानाज्या
दशेषाद्सठंस्रष्टामाहुतिमिन्निधाय ॥२॥

संचरमध्यस्यप्राक्षिञ्जमवद्यति॥यवमात्रंपल
मात्रंवान्यतरतऽआऽद्यमुन्नयतीवामेयाद्वाँऽआ
द्यंसंचरेणब्रह्मणेप्रशयपूर्वतोकेपऽउपस्तृण्य
डापंचावतांदक्षिणतोमध्याच्चयावद्धविःस्निष्टह॥३४॥
द्दाज्यंयजमानंमगंपूर्वार्द्धादीचीप्रशीर्यपुरस्ता
द्धवायाःकरोतीडाऽहोत्रेप्रदायानिस्रज्यदक्षि

णातिक्रामतीडाप्रतिग्रह्यहोदुरंगुलिपर्वणोऽस
न्नत्यवांतरेडांडामादधातिपूर्ववद्दिंचसर्वेन्वा
रब्धंतऽइडोपहूतेत्यृच्यमानऽआग्नेयंबर्हिषद्धू
शतिब्रह्मपिन्वस्वायुर्मेधुस्वप्रजांमेधुस्वप
शून्मेधुस्ववह्यंमेधुस्वक्षत्रंमेधुस्वनिशोमे

पुरस्त्वयोस्मादेषियंचवयंद्विष्मस्तस्यप्रजयापशुभिरापायस्व
तितंचतुर्हकृत्वावर्हिष्यग्नावग्नीषोमावविषा३
स्त्रपितरइतियजमानोजपतिविस्रज्यामीमदंत
यकिलमाहरविद्यावाएथिव्योरसपङ्कानिम्नीघेषड्
वसेप्राणस्यपङ्क्तायाएथिव्यायाशास्मानेमयीदमिति
यजमानोजपत्यपङ्क्तायाप्राणंतियुक्तायजमानश्च

पवित्रयोर्मार्ज्मयंतेपरेणवेदिंसुमित्रियान्वइतियजमानस्यप्राणापा
नौपातमितिप्रस्तरेतेकरोतितूष्णींवात्रवाब्रह्माप्राणातिभागमस्मै
रिरतियजमानभागंचाग्नौषितेन्यासार्यमाभिधायेहास्यांतरा
त्मन्यजमानोहुत्वावेद्यांनिधायालभतेप्रजपतेभ्राजोस्यूर्जस्वा
न्पयस्वान्प्राणापानौमेपाहिसमानव्यानौपाहूदानव्यानौमेपाहू
र्गस्यूर्जमयिधेक्षितिरसिमामेक्षेष्ठाअमुत्रामुष्मिंलोके

ह्य

इहचेतिसादक्षिणोदगुद्वासयतिदृविघ्न॥४॥समस्यालुकेसमि
धमादायाहब्रह्मन्प्रस्थास्यामिसमिधमाधायाग्निमग्नीत्संमृद्ध्या
षाताऽइतिहोतानुमंत्रयतेजानतियजमानःसम्मार्ष्टिपूर्ववदपरि
क्रामंश्चसकृत्सकृत्सकृत्सर्वाश्चसमितिब्रह्मानुज्ञातोनुयाजेत्विषि
मन्तस्योपभृतंश्चसमानीयातिक्रम्याग्नाव्याहृदेवान्यजेतियजमानः
तमोदेवादेवानितिवासर्वत्रनियमशब्दाद्विकृतिदर्शनाच्चप्रतीचोऽ ॥३६॥ ॥३६॥

ह्यस्यपसश्चसकृच्चध्रुवश्चतुर्थश्चसमानीयप्राचीमभिचरन्ननु
याजानुमंत्रणमन्यमुंजहिकृदुन्यमुंजयल्कुष्यमुंजहीत्येवंप्रयुंक्तेसमंविभजेत्स्वस्तानांतेनवोप्रायित्वादेसंज्ञपूरुष
भतोव्यूह्यग्नीषोमयोरितिजुहूंप्राचींदक्षिणेनोत्तानेनाग्नीषो
मौतमितीतरेणोत्तरेणोन्नीचाछोप्रतीचींयथादेवतमन्यदध्वर्यु
र्वानूज्ञायत्वयंयजमानोवाजस्येनमितिपूर्वेयमर्थेयजमानो

दिष्टियश्चनंदेष्टीयक्तरेभ्यश्चयजुकापरिधीननक्तियथा
एवं॥५॥वसुभ्यइतिप्रतिमंत्रं॥प्रथमंपरिधिंगृहीत्वाश्रावया
षिताद्व्याहोतारोभद्रवाच्यायप्रेषितोमानुषःसूक्तवाकाय
सूक्ताब्रू।हीतियद्वौप्रेष्येतिसंज्ञानाथामितिप्रस्तरादानंविधत्ते
स्थानेकृत्वानक्तंनेयंतुवयऽइत्यग्नेजुकापपरिधिमध्यंमक
मितरस्यांसरतामितिनीचेर्हृत्वाऽणमादायानुप्रहरतिहस्तेनाच्छा ॥७॥

रतियजमानभागंचप्रोषितेक्षत्रियवैश्ययोश्चानिसमहंत्वा
दस्मिमदसित्यमतमामत्वंयानिस्तवयानिरास्मि॥ममैवसं
दिविदेवयपिपुत्रःपितृलोक्येकरुजोतावदस्वाहेतिसूक्त
वाकोतेग्नीदाहानुप्रहरेतिप्रास्यत्रणंचक्षुष्याऽइत्यात्मानमा
लभतेसंवदस्वागानग्नीदगंश्रावयत्रोषद्भगादेव्याहोत्र
भ्यःस्वस्तिमनुषभ्यःशंयोर्ब्रूहीत्येतेषांसंवदस्वागंश्रो

षड्डिरग्नीध्रेषमितरोव्यत्यासंब्रूतःपरिधीननुप्रहरतियंप
रिधिमितिप्रथममितरोचयुगपदग्नेःप्रियमितिस्रुचौप्रगृह्णाति
सꣳस्रवभागाऽइतिसꣳस्रावंजुहोतिघृतावीऽइतिधुरिनिदधा
त्यनसिचंकृत्वाऽस्फ्यंपात्रंचयज्ञनमक्षतऽइतिवेदिमाल
भतेवेदेहोतास्रुक्स्रुवमध्वर्युराज्यस्थालीमग्नीदादाय॥६॥
पत्नीसंयाजेभ्योगार्हपत्यंगच्छति॥अध्वर्युःपूर्वदक्षिणेनगार्हप॥

॥३८॥ ॥३८॥

पत्यमित्यपूर्वेणापरेणांतरेणपत्नीमेकेषामुपविश्यदक्षिणंजा
न्वाच्येवꣳसर्वत्रोपविष्टोहोमेषूपांशुचरंतिचरणशब्देसर्वे
देवताऽयजतिसामंत्वष्टारंदेवानांपत्नीरग्निंगृहपतिमि
तिस्तीर्यंतद्बर्हिःपुरस्तात्पर्यस्त्यन्वारभतेध्वर्युःसाधंतंत
वृत्तीर्डांतंवाऽसाधंतेवेदस्तृणमादायानक्तिप्रस्तरवस्रुचि
स्रुवेस्थाल्यांचाग्नीदाहानुप्रहरतिप्रास्यस्तृणादिपूर्ववद

छंयंतेस्रुक्स्रुवंप्रगृह्णात्यग्नेदक्षायवितिसव्येनाक्ष्यदक्षिणा
नोजुहोत्यग्नयऽइतिसरस्वत्याऽइतिचोलूखलेमुसलेयच्चे
स्पर्शऽआचिनुयात्श्लेषदृषदियंकपाले।ऊत्युषोविप्रुषःसंजुहो
मिसस्याःसत्याःसंतुयजमानस्यकामाःस्वाहेति॥७॥पिष्टलेपं
जुहोति।पत्नीवेदंप्रमुंचतिवदोसीतियोक्रंचप्रमामुंचाग्निव्व
रुणस्यपाशाद्येनमाबध्नात्सवितासुशेवः॥ऋतस्ययोनौसुकृतस्य

लोकेरिष्टाम्मासरूपस्यादधाच्चितिस्त्रुगस्यावेदधर्त्रीवृ८सुमिष्टयजू
ꣳषिहोतिदेवागातुविदऽइतिबर्हिःसंबर्हतिवेधाप्रणीतान्निनयति
परीत्यकस्यतिपुरोडाकपालेनकपालानपास्यत्यधःकूलाद्विनिर्
समितिपूर्णपात्रंनिनयतिपरीससंततंयजमानोजलिनाप्रति
गृह्णातिसंवर्चसेतिमुखंविमृष्टेविष्णुक्रमान्क्रमतेदिविधुरि
तिप्रतिमंत्रंदक्षिणव्यामिनितऽउर्ध्वोविहारमादित्यमवेक्षते

स्येप्रतिष्ठायाऽइतिभूमिमगन्मस्वरितिन्नाकꣳज्योतिर्याहवनी
यꣳस्वयंभूरितिस्रुर्यंवचोदाऽइतियंवाकामंकामयतेसूर्यस्य
सावर्त्ततिप्रदक्षिणंग्रहग्रहणप्रतिगरतामनुवहꣳस्त्रीगार्हपत्य
मुपतिष्ठतेमनोगृहपतेऽइतिरात्रर्हिमाऽइतिब्रूयाद्वासूर्यस्यैवा
वर्त्ततिप्रदक्षिणंगच्छतिप्राङुरुविष्णविततोसितंतुरस्यनुमात
नुष्यस्मिन्यज्ञेस्याꣳसाधुरुर्वीसायामस्मिन्नानेस्मिल्लोकऽइदंमे ॥४०॥ ॥४०॥

कर्म्मदेवीर्यंपुत्रोनुसंतनोत्विविपुत्रस्यनामगृह्णात्यात्मनोवि
द्यमानेतंतवेत्वाज्योतिषेत्वेतिवाहवनीयमुपतिष्ठतेतूष्णींव्रतं
विसृजतेयजमानोपयात्संयज्ञपतिराशिषेतिभागंप्राश्नातिब्राह्मणे
तर्पयेतिवैब्रूयाद्यज्ञमेवैतत्तर्पयतीतिऋतेस्तर्पयतीक्रतेः॥८॥
॥इतीयोध्यायः॥ ॥ ॥

अपराह्णे पिंडपित्र्य ज्ञः चंद्रादर्शनेमावास्यायांदक्षिणाग्नौ
अपरेण ६ होमस्यपरिस्तीर्यतंपूर्ववत्रासादनमेकस्यो
परेणगार्हपत्यंचरुमपूर्ण ६ स्रुचंवातूष्णीग्रहीत्वोत्तरेणद
क्षिणाग्निमवहंतितिष्ठत्सक्तूस्फलीकरोतिसारतंडुलमप
र्ण ॐ अपयिचान्निपार्योद्वास्यमेक्षणेनहुँजुहोत्यग्नय
इतिसोमायेतिचप्रास्यतद्दक्षिणेनोल्लिखत्यपहताइत्य

परेणवोल्मुकंपरस्तात्करोतिरूपापाणौस्रुदपात्रेणावनेज
यत्यपसव्यंसव्येनवोद्धरणसामर्थ्यादसावनेनिक्षेतिय
जमानस्यपितृप्रकृतिंत्रीनुपस्तृणंसकृदाछिन्नानिले
खायांकृत्वायथावनिक्तंपिंडंत्यसावेतत्तइतियेचत्वाम
न्वितिचैकेत्रपितरइहमध्वोदंतइत्यास्तमनादाचम्य
मीमदंतंतिजपत्यवनेज्यपूर्ववन्निधिविशेषमन्त्रमोवा ॥४२॥

इदंजलिंकरोत्येतद्वइहपास्यंतिसूत्रालिप्रतिपिंडमर्क्षी ॥४३॥
दशावावयस्तत्तारयजमानलोमानिवोर्जमितित्यपोनिषि
च्यवधायावजिघ्रतियजमानउल्मुकसन्नदाछिनाग्न्यग्नौ
वाधत्तेतिमध्यमपिंडंपत्नीप्राश्नातिपुत्रकामापुत्रेभ्योददातिजी
वपितृकोपिजीवंतंहैतेपिजीवपितृकस्यहोमंतमनारंभोवा
नव्यवेतेजातूकर्ण्येनजीवंतमतिदातीतिश्रुतेःपूर्ववांग

स्तिंडपित्र्यज्ञः प्रकरणकाळलिंगानुग्रहवचनान्नाहिताग्निश्रुतिर्नेतं गमंगंवासमन्नेत्तिव्याहारादनाहिताग्नेरयेषः॥१॥ श्येनोदेतस्यदृष्टेर्वा॥ पर्णशारवांछिनत्तिशामीलीवेषत्वेत्यूर्णेत्वेतिवाछिनत्तीतिनवो मोःसाकांक्षत्वात्समभयामीतिवोतरेबहुलपलाशमुष्ट्वायांप्राग्दीचीमन्यतमांवावृतमुपेतियथोक्तंवामौदुंबरनिर्वर्त्तांस्तंरज्ज्वत्स्तंशारवयोपस्पृशतिवायवस्थेस्थपायवस्थेतिचिकेरेवावऽइति माहुणाग्नेकांक्षाशेलूयैंइत्नवतिमाहेंद्रंवायज्ञमानस्यपस्पृनिसव्य

गारस्यान्यतरस्यपगृहतिमूलादुपवेषंकरोतिवेषास्थपवेषो हिषतोग्रीवाऽउपवेचिद्विवर्त्तांऽअग्नेसुजातद्वीधारयेहृ॥ त्रं हाःकर्मण्याऽअनपायिनोयथासन्निहितंनायेशारवास्ये योगादुपधानोद्वेनयोर्बसोःपवित्रमितिपवित्रमेवधातिकु स्यां शौचिवद्धायवाग्वाग्निहोत्रंहोमःसंनयतस्तात्पात्रिहुतऽउ पस्पृष्टंपवतारिष्यहऽइतिकेशोरसीतिस्कात्यादामंप्रातरिश्चन

ऽईत्यधिश्रयतिवत्सोःपत्रमितिपवित्रमस्यांकारोतिंस्रुग्वावा
ग्यतोदोहयत्स्रुवेणस्रुत्यंचारब्धेयोदेवंसावित्रंयाचित्रमा ॥ २
नेजपतिकामधुक्षऽइतिप्रश्नःप्रोक्तेसावित्र्यायुरित्यानंहे
वमितरेऽउत्तराभ्यांप्रतिमंत्रंविसृष्टवामुत्तराऽग्नन्नोबेयाव ॥ ४
स्वमग्निकारात्रिस्तोवानित्यत्वाद्रात्रिसामधर्म्यादर्शनाच्चप ॥ ५ ॥
रिक्षालनमानयतिसंदंच्यघृतावरीरूग्मिणामधुमत्तमाः ॥ ॥ ६ ॥

एंचतीर्मधुनापयोमंडाधनसातयऽइत्यद्वास्यातनक्तिपाग्घुतरो
षेणेंडस्यत्वेतिसोमकेनापिदधात्यग्नयेनविष्टोहव्यमिति
निधायवत्सापाकरणंपूर्ववत्प्रातरग्नेयऽएंडाग्नश्चद्वादशकपा
लोसनयतोनिरूप्याज्यंप्रातर्दोहनमन्यस्मिन्परिक्षालनांतंकृ
त्वासायंदोहमाहृत्यप्रातर्दोहंऽग्नयेत्वेतिधार्योद्वास्योभा
वनक्तिस्तस्याग्नेवद्यातीतिश्रुतेःसमस्यमार्जनमिंडाग्नेयेतिवृ

हन ६ सहज्ञास्वयाप्रस्तरानुप्रहरणंपरिधिनिःसहोपवेषंजु
होतिजुहोमित्वासुत्तगमोत्तगायपुरूतमंपुरूहूतमवस्यन्निति
पौर्णमासवदन्यत्सद्यःसोमयाजीसन्नायत्कामादितरस्त्रि ६ ॥
ज्ञातंवर्षाणिदर्शपूर्णमासाभ्यांयजेतपंचदशादक्षायणय
ज्ञमिहोत्रामवाजुहुयात् ॥२॥कर्मज्ञाद्द्रव्यादेवतायुक्ते
यजतिदर्शपूर्णमासधर्म्माऽइष्टिपशुषुसामर्थ्याद्दर्शनाच्चवै

स्यदेवधर्म्माश्चातुर्म्मास्येषुवचनप्रवृत्तिर्न्यायः सोमाच्चा
वघ्रथेसामप्रतिषधाक्रणावत्यशोनमंत्रोपादशाद्विशे
यलौकिकमयुक्त्वाद्विधिविशेषःकर्मण्येकद्विशदपरि
माणद्रव्यदेवतागुणसामान्येन्यानियमोद्रव्यदेवताविरोधे
द्रव्यस्यैमवायादग्निक्षायामुत्तयोस्तंनिर्वृत्तोर्नकचोदना
द्वघ्नःसंघातात्पयसस्तद्वावात्पशोःसान्नाय्यस्यतदुत्पत्ता

यश्चितं श्रातश्चपयसः। कालानंतर्यधर्मानुग्राहन्यः
सयस्वंकाशाकल्लिरनुवादःपूर्वस्येतिवात्स्यबादरीस्था
नापत्तेर्द्वयेषुधर्मलोनोविप्रतिषिद्धोयथार्थमूहश्चोदि
तनप्रकृतावपूर्वत्वाद्विकृतौवचनार्थलोपविरोधेन्यो
प्रवृत्तिःपरार्थोयोतर्दनावेनावश्चोदितत्वाद्वानावोनवि
पक्षेक्रियाःस्युःसमन्नित्याहारात्॥३५॥दाक्षायणायज्ञः॥

प्रजापत्यंनयज्ञकामस्यनामफलमुपयोगात्कर्मानरंगुण
विधानंवास्तंनिधिसंपद्वचनाभ्यामग्नीषोमीयःपौर्णमास्यामै
ड्राग्नोमावास्यायाहविरात्मावत्प्रातरमावास्यायांपयस्यामित्रावरु
णत्रैवदोहनंश्रातवादछ्यानयतिवाजिनंनिषिंचोव
रिकरोत्यनाज्यतिमंवाप्रहृत्यहरणंतेनचरतिविमुच्यवास्कचौ
बर्हिरवसिंचंनरुक्लातितृषनेषुरेतोदधातीतिश्रुतेर्वाजिन्यो

नुवाचयतिप्रतिवषट्कारꣳहुत्वावाजिनशेषेणदिशोंव्या
वारयतिदिशाꣳइतिप्रतिमंत्रंप्रदिणंपुरस्तात्प्रथममन्तमाभ्यां
मध्येपूर्वार्द्धेचस्वाहाकारःसर्वत्रसाकांक्षत्वाद्वेषमुपदधात्यक्षरया
मंत्र्याऽनक्षणमुपहूतꣳइतिप्रस्तोयुक्तनामन्निर्वासोमेचसाधार
णेषुवासामर्थाद्दृनूनांत्वावाजिनांवाजिनंनक्षयामीतिवाज्य

ꣳवाजिनस्योपहूतस्योपहूतोनक्षयानाःप्रथमोवोनक्षयतस्तयज्ञ
मानोदाक्षायणंवादक्षिणासंवत्सरंवाऽयजेतमाऽसस्रन्नतमूत्त
तवासाꣳसिवर्जयेत्॥७॥उपाꣳशुकाम्यदेवता।गयणावेस्याद्दर्श
कपालाश्यावारुणाःप्राजापत्यःसावित्रश्चातुर्मास्येषुवेस्यादर्वीवायव्या
नुहवीꣳषिदीक्षणीयाप्रायणीयातिथ्यादेवतादेवतौसूदविकाहवीꣳषि
वायव्योसौमैत्रावरुणीचैंद्रःसौत्रामण्यांप्रथमोवायोधसश्चाग्नेयंप्रति

कामामाहरेतवर्षीर्थे प्रस्तौवाब्रूयाद्दृष्टिकामोस्मीत्यध्रुवंब्रूयास्तुषे
वातंचविद्युतंचमनसाध्यायेत्यन्नाद्यमीश्वरंस्तनयित्नुचवर्षंच
तिहोतारंसर्वाण्येतानीतिब्रह्मणमन्वारंभणीयाग्नाविष्णवेका
दशकपालःसरस्वत्यैचरुःसरस्वतेद्वादशकपालोदर्शपौर्णमासारंभे
पष्ठीहीदक्षिणाग्निशुनोवेंद्रायविष्णवेकादशकपालःपौर्णमास्यम

न्वादिविकल्पःआदित्यश्चरुरामावास्यां॥५॥आग्रयणेमैंद्राग्नम
ग्यपाकस्य॥ब्रीहीणांयवानांचवैश्वदेवश्चरुःपयसिवाद्यावाष्टि
वीयंएककपालेउद्वास्यांतांश्छ्रादयेदाज्येनाज्यस्यवायजेत्पुराणा
नांवाचरुःप्रथमजोगौर्दक्षिणावैश्वदेवस्यचदर्शपूर्णमासानीजानो
दक्षिणाग्निपक्वंचानुष्ठाचंब्राह्मणाभोजयेत्किंचिद्यादग्निहोत्राय
णिनोवित्सायंप्रातरग्निहात्रहोमस्तदाहिताग्नेर्वापयसादीक्षितव्रतंचे

चोपसत्पुरो हिरोकुर्वीतसुत्यासुसवनीयाःसौम्यःश्यामाकचरुरारण्य
वैनवोयीश्चिपुनःसँस्कृतोरशोदक्षिणाःसौमंमधुपर्कोवर्षाधृतंवावास॥६॥
अमावास्यायामग्नौधेयं॥कृत्तिकारोहिणीमृगशिरःफल्गुनीपुष्यहस्तो
त्तराकामस्यचित्राचस्वात्यस्यवसंतोब्राह्मणब्रह्मवर्चसकामायोर्वीषाः
क्षत्रियश्रीकामयोर्वर्षाःप्रजापशुकामोविशयरथंतामग्नागारकुर्वीरन्
ग्वङ्शंवापरंदक्षिणापूर्वेद्यारपौर्णमासवद्यजनंसौमेवस्तेहतेपत्नीचस॥ ११४१॥

स्थिते धर्यदेवेयेगार्हपत्यागारेनिर्मथ्याभ्यादधातिवश्यकुलंवरीषम
ह्वानसाद्यादिवाह्नातिरात्रौवोपास्तमयंदेवाःपितरोदेवायोहमस्मि
सस्यज्येयस्याहमस्मिनतमंतरयामिस्वंमयिष्टंस्वंश्रांतंस्वं
हुतमस्तिपूर्वेणप्रविशातिदक्षिणेनपत्नीपश्चादग्नेरुपविशतोद
क्षिणःक्षयस्वत्वंशमीगर्भारणीप्रियंक्षयन्नावगर्भस्यवाचंयच्छाप

र्णाहुतेरित्याहास्तमितनिशायांपर्युदयंवा प्रधानकालत्वात्॥७॥
गार्हपत्यागारेजंघ्रातिनाविद्यमानंप्रातरग्नीधेयंदद्यादस्त
मितेरोहितचर्मण्यानडुहेचत्वारिहविष्पात्रामिमीततंचातुराश्र्यं
पचत्युद्वास्यासचनंप्रोक्षेत्स्त्वासर्पिरासिच्याभ्यक्ष्यन्ती स्तिस्रःस
मिधोयताकाऽऽदधातिसमिधाग्निमितिप्रस्तरंचपात्वतिजपतिद्वि
तीयांवाध्वर्युश्चात्वारऋत्विजःप्राश्नंतिराद्धस्तेब्रह्मौदनऽइत्याह ॥५०॥

वरंददातिसंवत्सरंवा पुरस्तात्कुर्यात्ततःसर्वानादधीतगार्हपत्येनुग
तेग्राग्निप्राहृत्यचातुराश्र्यंपक्त्वाविहरेद्रात्रिंजागरणधारणं
शाकलैर्वाव्यष्टायामुपशाम्यदक्षिणावासदःहरन्त्याहार्यपचन
श्चित्स्थानमुल्लिख्याभ्युक्षान्चारभ्यहिरण्यंनिधायोखूत्करांनि
वपत्यंतषुशार्कराहिरण्यमुपर्येकएवमितरयोःपुरस्तादाहवनी
यस्याष्टासुप्रक्रमेष्वेकादशसुद्वादशसुमस्यावतरस्यविंटतीयेद

क्षिणतऽउत्तरेऽग्निमंथनमनुस्तृणाऽएकऽउदितेतूष्णीमपरेण
गार्हपत्यायतन्मथ्यमानयेतिब्रूयात्स्विष्टकृत्येपुरस्ताज्जातेवरदानं
मनंसैवैतस्याग्नेः प्राणःप्राणमप्येतिदधऽइत्याह सोमृतंप्राणोऽमृ
तंदधऽइति॥८॥दारुण्यूर्ध्वंतंतमादधाति॥नृमुवःइतिसंभारेष्वमुष्य
त्वाव्रतपतेनादधऽइतियथर्षिरेणास्यैवैतिस्वियस्येंद्रस्यैवैतिरा
जन्यस्यमनोष्टायामस्यऽइतिवैश्यस्यर्क्षणांवैतिरथस्यैतोरथं ॥५१॥ ॥५१॥

तरंगायेतिप्रेष्यतिनाराशंसानमर्धर्चोब्रह्मावावेदयोगाद्यत्वाद्यो
र्यीरिध्मेनोद्धरणमुपयम्ययज्ञेनंधूमऽउपेयाद्वामदेव्यमितिप्रे
ष्यस्यस्रुःपुरस्ताद्यूतदन्नावेयुवास्यानावेनद्वौसंभारानधिष्ठा
यदक्षिणपूर्वपादेनप्राचंनीत्वावर्त्यस्थापयतिबृहदितिप्रेष्यस्यग्नि
नापदंद्विरूपस्यस्यतृतीयेनादधातिद्वितीयेनप्रथमेनवानृमुवः
स्थरितिपूर्ववत्स्रुरस्तात्परिक्रम्यधापूर्वार्द्धगृह्णीत्वाद्योरिनन्नृ

म्नेत्याहायंगौरितिचोपतिष्ठतसार्पराज्ञीतिदक्षिणाग्निमादधातिस्वयं
चनिर्मथ्यंगार्हपत्यंधारयत्याहधारणोपस्थानमतः॥ ॐ॥ त्रैयंबकंयजा
महेसुगंधिंपुष्टिवर्द्धनमितिचत्रिष्वतिदक्षिणोनाग्नीन्परीयोदगुत्सृजत्यथै
तदुनक्षत्रसंभारसामवपनंचातुर्मास्यजागरेणोघापूर्वार्द्धेन्वारं
भणासार्पराज्ञीर्नवाकुर्यादग्निहोत्रंचतूष्णीं॰स्नातःपूर्णाहुत्यंतपूर्णा
हुतिंजुहोतिनिरूप्याज्यंगार्हपत्येधिश्रित्यैवास्यकर्मस्रुवंचसं ॥५२॥

॥५२॥

मज्योद्वास्योसूयावस्यगृहीत्वाचारब्धएवः सर्वत्रस्याहुतिवरंद
मितिवाग्विसर्जनंद्वादशाहांतेतन्नुहवीः षिनिर्वपतिमासेद्वितीयेत्यै ती २
षएमासेसंवत्सरेसयोनानवाग्नयेपवमानायप्रथमाग्नयेपाव
कायाग्नयेप्रुचयेद्वितीयादिवैचरुंस्तृतीयाग्नेयंएवावापुरस्तात्
दित्यस्यषडृक्षिणाप्रतिविभज्यददातिद्वादशचतुर्विंशतिंवात्रु
यसीप्रियथाप्रद्वंधेनुरादित्यस्यान्नतातिथ्यपनोदपूतिदार्वीधा

नवीस्पष्ट नाग्यद[illegible]कानिवर्जुहुत्व चार्यन्निनित्य धारीक्षीर
होमग्नौमुपशायीद्वादशरात्रं षड्रात्रं त्रिरात्रमेतत:॥१०॥पुरोधेयमा न२
धानाप्रतिस्नातस्य॥राज्ययशस्कामस्यवात्रिरात्रावरप्रग्नेनुस्त्
ज्यस्योवापुनर्वस्वोर्वर्षासुमध्यंदिनोवाकुशोरानंव्रीह्यपूपमर्क
पलाशयोःपक्वंगार्हपत्यस्थानेनिदधात्येवमाहवनीयस्ययोवृद्धःसद्य
॥५६॥स्थेदाग्नेयःपंचकपालऽउपधःश्रुत्राश्रुतमादनुयाजातद्वर्जंवाग्नी ॥५६॥

निति वाप्रथमेप्रयाजेनुजेचाज्यभागौद्वितीयोग्नयेपवमा
नायेदुमतेवादिरण्यदक्षिणानद्वान्वाग्न्याधेयिग्नेकि
ग्नेकंबुध्नयेतेरग्न्याधेयवदन्यत्सद्योपरालैमैत्रावरुणी
वशानस्तमितेपुरोडाशंतंरूत्वारात्रिभूतयाप्रातग्न
रंतितत्राधान६॥२१॥सायमादुत्याऽहुतायां॥यऽमा
नोग्नीऽउपतिष्ठतेवात्सप्रेणानवातिस्वस्त्रिरूपप्रयतोस्य

स्यप्रतीपरितेचिचावसवितिचसंत्वमित्यपविश्यगार्ग
ह्त्यंधस्थितिसंहितेस्यालभतेगार्हपत्यंगत्वोपतिष्ठत
ऽउपत्वेतिगांगच्छतीडाऽएहीतिकाम्याऽएतेस्यालभते
सोमानमित्यनुदर्कंव्रतोपायनवत्सोर्ममासवत्सुत्रनाम
ग्रहणंभूर्भुवःस्वरितिवौभोप्रवत्सेत्सर्वान्नियंतिप्रति
मंत्रंगच्छतिमत्यावाग्विसर्जनंप्रवत्सन्याजमाकुर्या ॥५४॥

यथाकालमात्मसंस्कारान्हर्मानीत्वाछुतेप्रसचमसा
वाग्यमनंसमिस्तारणीरनुपेत्यकंचिदुपतिष्ठतेऽआ
हवनीयगार्हपत्यदक्षिणाग्नीनागन्मेतिप्रतिमंत्रंसं
मिसरिसमूहनानिचोपविश्यतूष्णींचोपस्थानंपूर्व
वदेसंचविभीतेतिगार्हानुपेतिक्षेमायवऽइतिप्रविश
तिनहिंस्यागर्ह्यांन्कामंध्वः॥१७२॥ऽउद्वरेतियज्ञे

मानोब्रूयात्॥ सायंप्रातरग्निहोत्रेगार्हपत्याद्दाहवनीयस्यो
द्धरणमनक्तमितानुदितयोःप्रत्यङ्मुखो वासायं निदध्या
त्तस्मिंस्सायंप्रातर्होममेकेनिसोद क्षिणाग्निःसर्वग
तस्त्रियःसदावाहरणमेकेषामुपवसथेनवावसितेवा
तस्मिन्यचेयुरमा॰ सपाक्याभावेगोःपयोधिश्रयि
तवैब्रूयान्न ब्राह्मणंपायइतवैब्रूयादंतरेणपरा ॥५५॥

ग्नीगच्छादक्षिणेनवापदक्षिणमाहवनीयंपरीत्योपविशति
यजमानःपत्नीचपूर्ववदपरेणहवनीयंकूर्चंनिदधाति
कुशान्वापरिस्तरणंवासर्वेषांप्रागुदग्विस्रोग्रादक्षि
णाग्रान्कुरोतीतिस्मृतेराहवनीयंपर्युक्ष्योदधारान्नि
नयत्यागार्हपत्यान्नंचतत्रोदक्षिणाग्निंहुतचध्या

॥५५॥

रावर्जुं ॥ ॥ ॥ ॥ अग्निरेत्रीदोदयति ॥ ध्रुवत्सामस्रुवेणस्थाल्यामार्यं कृत्वा
मूर्धकपालायांदक्षितःप्राचीमुदीचींधापूर्वेणाहवनीयमाहृत्यगार्ह
पत्येपिन्नयत्यन्तरतोनिरुद्धांगार्रोनवमन्यत्रापिरोमार्थस्याहर
णंदक्षिणेनवौषधंरूपेणावज्योतिषिचापःपुनरवज्योतिषिधा
यंत्रिरुदासयत्यदग्नुस्तिमितेजुहोतिवैकंकतऽस्रुक्कस्रुवप्रतप्य
पाणिनासंमार्ष्टिपुनःप्रतप्योन्नेष्यामीत्याहोन्नयतियज्ञमु ॥५६॥

नास्तिषड्ब्राह्मणःस्रुक्वानुन्नयतिस्थाल्यांपरिश्रिनष्टितद्ब्राह्म
णःपिबेदुपरिसमिधंधारयन्वाक्षींमध्यमिगृह्यपितृसादाहवनीयऽ
हरतिमुखमात्रेधारयन्मध्येनिगृह्योदरेपविश्यसमिधमा
दधात्यग्निर्ज्योतिषंत्वावायुमतींप्राणमतीऽस्वर्ग्यंस्वर्गा
योपदधात्यग्निर्मेधांस्वतीमित्यग्निप्रदीप्तमभिजुहोत्यग्निर्ज्योतिरि
तिसजूरितिवाग्निर्वर्चेऽइतिब्रह्मवर्चसकामस्यकूर्चेनिधा ॥५६॥

यगार्हपत्यमवेक्षते तेनान्नमिन्द्रस्तूष्णीमुत्तरांश्चयंसीभूयिष्ठ
स्रुचिहिःप्रवपनिधा[illegible]पम्ज्यस्रुवं कृत्वेनिमार्ष्टि नमोदेवे
भ्यः स्वधाभिरुभयऽइहिदक्षिणतऽउन्नयेमपऽउपस्तृणेतरयाग्न
पुष्टिकामस्यात्न्याःस्रुवेणोपुष्टिंपुष्टिपतिर्दधात्विहप्रजार्ध्रम
यतुप्रजापतिः॥अग्नयेगृहपतयेरायिमेतपुष्टिपतयेस्वाहेति
गार्हपत्येतूष्णींद्वितीयामग्नयेन्नादायान्नपतयेस्वाहेतिदक्षि

॥५७॥ ॥५७॥

णाग्नौतूष्णींद्वितीयामनामिकयाद्विःप्रास्यत्युत्तरयानिर्लेढ्या
चम्यासिंचतिदेवांजिन्वपितॄंजिन्वहतीयामुदुत्तिष्ठतंसप्रथसं
जिन्वेतिचतुर्थंरुक्मेस्थानेत्रिर्निषिंचत्यग्नयेपृथिवी
क्षितेस्वाहापृथिव्याऽअमृतंजुहोमिस्वाहामृतेऽअमृ
तंजुहोमिस्वाहेतिस्रुक्स्रुवमाहवनीयेप्रतप्यनिरधा
तिसमिधमादधातिसर्वेषुयथापर्युक्षितंसमिद्ध

समिद्धेमेऽग्नेदीदिहिसमिद्धातेऽग्नेदीद्यासमितिवाग्यतोऽ
हरहरह्याहोमात्॥१७॥स्मारहोतारंचेत्क्रातर्ऽहोति॥अनु
दितेतरेणापरामीगत्वादक्षिणेनवाप्रदक्षिणंगार्हपत्यं
परीत्योपविशतियजमानःपत्नीचयथादेशमपऽआ॥५८॥
चामतिवष्टिरसिवश्यमेपाप्मानंसत्येनव्रतमुपैम्यापः
सत्यंमयिव्रतमितिवाचंविसृज्यपुनरा चामतिविद्धस्मि

विमेपाप्मानंमहयोवनथमन्युपैम्यमयिसत्यंगोपैम्व्रतमि॥५९॥
त्युनयामीत्याहप्रातःप्राक्त्रऽस्थेऽसमिसर्युक्षणंद्वारा
चोनयत्रवाग्निशेदेसूर्योराऽयुपसाङ्गेनिवाज्योतिःसूर्य
ऽइवाप्रातःपशुमास्तमितेपर्युदयंचस्वगिकामस्यततोन्या
सेसायंनऽहुत्वादियतिप्रातरायुःकामस्यातःपशोपशुक
मस्यसायंप्रातःशयानेस्त्रीकामस्यप्रातःप्रथमसमिद्धेधू

ष्यमाने प्रजास्वभिहव्ये वसहसानमस्यतोरूयिष्टाश्चै
षिग्रहीत्वै वसहसाप्रदीप्ततमेश्रीयस्यैशस्कामस्या
श्चिःप्रयवाये मैत्रेणान्नमस्यतोगारेषुचाकस्य
मानेषुब्रह्मन्नश्चैसकामस्यपयस्वीकामः पशुकामो वा यवाग्वाग्रामकामस्तेडु

लेनस्वकामोदध्नेन्द्रियकामोनाधिश्रयतांश्च
तिस्रामथ्यांन्यांघ्नन्नतेजस्कामःसवत्स
रंजुहुयादेतेषामेकेकेनकामस्येतेसायंप्रात
र्वीरश्रियेनप्रान्नशनमग्निहोत्रेष्टिषुसायं
प्रातराहवनीयस्यास्नोपस्थेनशय्या

सनंवागाहपत्येसंव्रजन्मनसोपस्मृत्यद
क्षिणाग्निमनशिल्पाप्रातर्मेऽहुत्वेऽसा
॥८॥ सनेऽसभ्यस्यनस्मोद्धतमुवेयास्वयंवाजु ॥८॥
हुयादुपवसथनियमउपवसथेनियमः
॥१८॥ चेदुर्थोध्यायः॥ ॥८२॥८२॥

चातुर्मास्यप्रयोगः फाल्गुन्यां॥ वैश्वानरपार्जन्यौनिरूप्येते
वैश्वानरोद्वादशकपालस्त्र्यरूत्तरआग्नेयःसौम्यस्त्र्यरूः
सावित्रोद्वादशकपालोष्टाकपालोवासारस्वतस्त्र्यरूःपौष्णस्त्र्यरूः
प्रविष्टानांदेवतोपनियमसामर्थ्यादर्द्धपिष्टंवोनयेत्सौर्य्यात्सौ सामः
मापौष्णदर्शनाच्चापिष्टोवादेवतान्यत्वासौमापौष्णेवचनादेवता
निसर्वत्रमरुद्भ्यःस्वतवद्भ्यःसप्तकपालोमारुतोनाविष्णवेवीप

यस्याद्यावापृथिवीयऽएकऽकपालऽएतद्वैस्यदेवंप्राचीनप्रवर्ग
हतवासाःपत्नीचतेऽएववरूणप्रघासेष्वपित्रेधावर्हिःसन्न
ह्यपुनरेकधाकुरुताप्रस्चःप्रस्तरऽउपसन्नद्ऽआस्याग्निमंथ
नम्प्रमेर्जनित्रमितिशकलमादायवेद्यांकरोतिदृषणावितिकु
शातरूणेतस्मिन्नुर्वश्यसीत्यधरारणिंतयोरायुरसीत्युत्तरया
ज्यस्कान्तीःस ꣳस्पृश्यपुरूरवाऽइत्यग्निनिधानंतया॥१॥

॥६१॥

॥६१॥

ऋग्नेयमथ्यमानायानुवाचयतिमंथतिगायत्रेणेतिप्रतिमं
त्रंत्रिःप्रदक्षिणंजातजातायेतिप्रहियमाणायेतिप्रास्यन्भवत
न्नऽइतिप्रास्यत्यावह्निरितिजुहोतिस्रुचात्याःस्कंदेनानुष
याजंनवानुयाजंवरूणप्रघासामहाहविष्यत्रीलिसमिष्टयजू
ꣳषिजुहोतिदेवागातुविदेयज्ञयज्ञमेषतऽइतिपशौचयाँ२ऽ
आवहऽइतिवापशावेकंवातिस्यादेवपर्व्वसꣳस्रावसुवप

नंवा प्राग्यादपरेणदक्षिणाग्निंदक्षिणंगोदानमुदतिसविप्रा
स्तादेव्याःआपःउंदंतुनतन्नंदीर्घायुत्वायवर्चसःइतिश्येण्या
श्चलत्यावित्रीयत्रीणिकुशतरुणान्यंतर्धायोषधःइतिच्या
युषमितियजमानोजपतिशिवोनामेतोहसुरमादायनिवर्त्त ॥६२॥
यामीतिवपयेवंपश्चादुत्तरतश्चग्रहपुरोडाशप्रासंभारूढ
निर्मथितयोस्तथाचेत्प्रजाकामस्यापित्वेत्यदेवमेकेधः

प्राङ्गायीमधाश्चयतुजायोपायीमाःसस्यन्तानिवर्जयेदु
दकान्यवायंचप्रागवभृथात्॥२॥आषाढ्याप्रयंतयोनिरितिं
समारोह्या।उदवसायनिर्मवरुणपाशाःएवंयदीक्षिणा
योनिनिस्तुषामभ्रष्टयवानीकरंनपात्रकरणंयावंतोयजमान
स्यास्एकाधिकानिप्रजायांवाजातश्रातस्त्रीणिवानित्यत्वान्मे
षमिथुनंचानडुकीरूर्त्सःप्रक्षाल्यश्लेषयेत्तयोःकुशेणीवानो

व्य आहवनीयस्य पुरस्ताद्वेदीं करोति प्रादेशोत्तरा एथो वा रथ्मा
त्यन्तरा चतुरस्रि र्वा पश्चात्स्यात्प्राचीषड्त्रयः पुरस्तात्तेषां मध्ये
शंकुरपरिमितो वास्याद्यासंमर्शनात्करोत्यन्योरक्
॥६३॥ उत्करोपरेणावदिंप्रतिप्रस्थातुः संचरऽउत्तरवेदिं निवपत्यैर
स्याऽश्म्यामादायचात्वात्तमिमीतेपूर्वेणोत्करंऽचरंपरि
हापयश्म्यामुदीचीनिदधातिपुरस्ताच्चदक्षिणतःप्राचीमुत्तर

॥६३॥ त ४
सं ५

श्चस्फ्येनांतर्लिखतितस्यायनीतिप्रतिमंत्रंविदेदग्निरितिचात्वाले
प्रहरतिस्फ्येनान्वारब्धेग्नेऽअंगिरऽइतिपुरीषंहरतिहस्तेनच
योस्यामितिनिनयतिपूर्वार्द्धेशंकुसहितमग्नीदुत्करवत्प्लीहंहृत
एवंद्वितीयंद्वितीयस्यांतृतीयस्यामितिविशेषोनुत्वेतिचतुर्थंय
थार्थंमाहृत्यस्यिंऽह्यसीतिचूहत्यत्तरवेदिंऽश्म्यामाग्नीविल
तीयामपरिमितांयुगमात्रीयज्ञमानदक्षपार्श्वावासोमेवोत्तरेव्यप

प्रुरणस्रुतेरसंस्पर्शाय मध्येनाभिंकरोतिप्रादेशसम्मितं चतुः
स्रक्तिंपोस्यत्युत्तरवेदिः सिकताश्चोपकिरतिसिञ्चयसीति
प्रतिमंत्रं ॥३॥ऊर्क्नावसति॥प्रातःपंचगृहीतंगृहीत्वाग्नीध्रीय ॥६१॥
यतीध्याग्न्युपयम्यसर्वैनाविछ्रज्यप्रायतनाःसणायन ॥६१॥
सोमाद्वाचयत्यसृतेवैनामत्वाहुहणंगुणार्थमुत्तरवे
द्यग्निनिधानाद्धविष्कृतीरुत्तरयाग्नीध्राद्धाग्निभ्यांप

क्रियमाणाभ्यामनुबूहीत्यस्यायानूदेहीतिचित्रुक्षायांयथावे
दिहरणंप्रतिप्रस्थातास्फ्येनलिखत्यावेदिश्रोणिसूत्रवेदेर्वी
नवंतरेस्थिखोदङ्मुत्तरवेदिंप्रोक्षतीड्योषऽइतिप्रतिमंत्रंप
तिदिशंयथालिंगंदक्षिणाःससहितंबर्हिर्वेदिरोषंनिधि
चतीदमहंतंवारमुमियमिचरन्नाभ्याःश्रोण्यःसेषु
पंचगृहीतंजुहोत्यस्रुग्याद्दक्षिणाःश्रोण्यंश्रोण्यो

मऽसमध्ये चहिरण्ये पऱ्यँसि ऽह्यसीति प्रतिमंत्रमृतेऽन्यस्व
तिस्रुचमुद्यछतिनाभिपेक्षुदारवि:परिदध्यातिपूर्ववद्धवो
सीतिप्रतिमंत्रमग्नि:पुरीषमितिनिवपतिगुल्गुलुसुगाद्ये
तिजनदक्षेस्रुकाश्रोपरिशीर्षण्याऽग्नावेन्यास्तिष्ठन्नि
निदधात्युद्धतावाक्षितदक्षिणमुपयमनीस्थानिवपति
प्रणीवाद्यतोद्वतोपायनवाऽतेचक्षित्र्यो न्याधिकान्यै

द्राग्न:पयस्येनारुणीमास्रुतीकाय:एककपालोनानाज्यनि
र्वपणंदक्षिणंप्रतिप्रस्थातुर्ङ्कवायाः पुरस्तात्पृषदाज्यमाज्यंद
धिश्रपंचगृहीतंज्योतिरसीतिसमिदंतनानुयाजाश्चैकसर्वत्रो
पऱ्हतासादनंप्रियेणधाम्नेतिवाविशेषोपदेशादुत्तरंवापरका
लत्वात्प्रतिप्रस्थाताचनवाप्रणीतापत्नीसन्नहनाग्निमंथनाश्र
तप्रयाश्रुतप्रैषयजमानवानहोत्रृषदनवरणप्राशित्रांगुलिप

वंजिनावांतरेडानागापराग्यवनेथान्नप्रतिऽप्रस्कातालतानुक
रोन्यत्रदक्षिणस्यांवाजिनेनिषिच्य॥४॥उन्नयेःकरीराण्यावपति
॥शमीपलाशमिश्राणिप्रेषमिथुनंचमासत्यांमेषऽसर्वास्तिहवींष्
युत्तरस्यामासादयतिमारुतीऽसक्राज्यंप्रतिस्कातादक्षिणस्याऽप्र ४
संमार्जनाप्रेषितेऽसंमृष्टेप्रतिप्रस्कातापत्नीमानेष्यन्नाहवनीयचर
सीतिसऽस्कृतान्नाचष्टेऽणानिवोऽस्कोतिप्रतिसऽस्कृतमानी
॥६९॥ ॥६९॥

रव्यातमभितंज्ञातिभ्यऽस्कृतेरास्व्यातेप्रघासिनऽइत्येनावाच
यतिनयन्करंभपात्राणिजुहोतिसूर्यायेमूर्द्धानंकृत्वादक्षि
णाग्नोप्रत्यङ्मुखीजायापतीवादक्षिणेनाहवनीयंतीर्थेनपर्वणावेदि
मपरेणवायव्यामऽइतिमोक्षणाऽइतियजमानोजपत्यङ्कंमे
त्येनांवाचयतिप्रातिनयन्नागतेसंमार्जनाद्याज्यभागाभ्याऽस्क
रुवाणिनास्तेप्रातिप्रस्कातादविभिश्चरतिपयस्याप्रचरणकाले
मेषीव्यतीहरतोन्यतरेणवदानेनसहमेषऽसव्येनस्रुचो

गृह्णीत्वाप्रतिप्रस्थातुर्वसोर्दक्षिणेनमरुद्भ्योनुवाचयतिवारुणी
वदवदानर्तहविर्भिस्त्वरितऽउभोस्विष्टकृत्प्रयतीडामवदायप्रतिप्र
स्थात्रेप्रयच्छतितत्रप्रतिप्रस्थातामरुत्सुःस्रुचौव्यूहतोध्वर्यूसमा
सिच्यवाजिनंसक्षोध्वर्युविकारात्प्रतिप्रस्थाताभक्षेषुमेत्रावरुणश्च
होत्राध्वर्युविकारात्समिष्टयजूर्षितूष्णींदक्षिणस्यांवारुणीनि
ष्क्रामेणावभृथंतूष्णींमेसाभ्यवेसमुद्रायसवभृथेतिजायापतीस्ना
तोमुञ्जतावन्योन्यस्यपरिधावतोन्येवाससीपरिदधातेपूर्वेद्यु॥६७॥

दक्षिकृतेभ्योयस्माऽइद्धेध्यधेतमेसाहवनीयेसमिदाधानंदेवानार्तसं
मिदसीतिपत्नीचगार्हपत्येतूष्णींधेनुर्दक्षिणाश्वःषड्दशावा॥६८॥
कार्त्तिक्यार्तस्तकमेधाद्यहं॥एर्वध्रःएर्वल्लिग्नयेनी[2]कवतेपुरो
डाशोमरुद्भ्यःसांतपनेभ्योमध्यंदिनेचरुःसमिष्टयजुरंतंभवति
बर्हिरनुप्रहरणवर्जंवेध्रस्खानेशकलपरिधिनिधायमरुद्भ्यो
हमेधिभ्यःसायंचरुःपयसिसान्नाय्यवतूष्णींवेवूचोचैदनाछुतं
अग्नयेत्वाक्रियार्यहास्यत्रारावयोरुद्वरतिपाच्योवसिचनेमप

कृत्वासर्पिरासिंचेच स्याज्यार्थंयावदुक्तमतस्तरण्यजुषावेदि
मभिमृश्यतूष्णींवाकृतलासपिधिपरिधानंश्राकलान्याधायम
ग्नीद्धावासादयतिस्रुक्स्रुवंचसमाप्यनुद्वास्यवासंमार्जनमा
ज्यभागाभ्यांचरत्याग्नेयंदक्षिणासौम्यमुत्तराद्रूपमेधिस्विष्ट
तोचाज्यभागवत्समावदानावप्रत्यभिघारणंचानुध्यस्यवासहि
मान्यमधिश्रयत्यद्वास्योभयमासादयतिनेध्माबर्हिश्चमिडंतंभवति
पूर्वंमार्जनमुपहूयप्राश्नंतियुक्त्वाजेयेमानमध्वाहविरुच्छिष्टाग्र

ऋत्विग्भ्योब्राह्मणाभ्यान्येबहुभ्येदरिक्ताꣳस्थालींनिदधातिसोमप
नीयाꣳसꣳस्थाणप्रातर्वैषभावान्माऽभिर्वत्सांसꣳसज्यनि
वान्यावसंबध्नातियवाग्वाग्निहोत्रंहोमःप्रातर्हुत्वाहुत्वावास्थाल्या
दव्यग्निरूर्णादर्वीस्रुषमादयितवैब्रूयाद्धुतेजुहोत्यव्याहरतिब्रह्म
णस्पतयेस्वाहेदंब्रह्मणस्पतयइतिजुहोत्यषभोदक्षिणा॥६॥मरुद्भ्यःक्रीडिभ्यः
सपदकपालादित्येचरुरन्यत्रापिसमानत्वंहविषीवाकालकर्मकत्वान्म
ध्याह्नविरुद्धवस्यायंनिर्मथ्यएवैधुवानित्येभ्याधिकान्यैडाग्नामाहुर्

स्रुरूर्वैश्वकर्मणऽएककपालऽउत्तरवेद्यग्निप्रणयनमंथनपृषदाज्यं च
वरुणप्रघासवद्दक्षिणवेद्यग्निप्रणयनमंथनपृषदाज्यौदक्षिणा॥७॥पि
तृयज्ञऽउपांशुचरणंपुरस्तादुपचारोब्रह्मयजमानयोश्चैवं
द्वापलीकादक्षिणाग्निराहवनीयचसूर्येणाहवनीयंप्रणीताःपरिह
रत्यर्थवच्चपितृभ्यःस्वधावज्रःषट्कपालःस्वाहाकारोवापितृभ्यो
स्वधाबर्हिषद्भ्योधानाःपितृभ्योग्निष्वात्तेभ्यःपंथश्चतुर्गृह्
हणंगार्हपत्यस्यपुरस्तादाहवनीयेपृषदाज्यदक्षिणाद्विकपालोप॥८॥

धानंधानाभर्जनंदक्षिणाग्नौश्चपणेपृषदाज्यविपर्यासेपिधार्मऽअभिन
त्यादाक्षिःपिष्टानिवान्यदुत्येसकृन्मथितऽएकशैकलाक्षयामथोग्रहं
शंवाचोदितेत्यात्तेनोदाक्षिःपिंषंतीतिऋतेदक्षिणोनदक्षिणाग्निंप
रिहृतमुदग्द्वारंतन्नाध्येवदिंकरोसंवांतरदिक्सूक्तिमाप्यातेदक्षिणा
ग्निमध्येस्याःकरोतिप्रणीतानुहरणंब्रह्मयजमानौचानुगछतःस्या
दानादिकरोतियज्ञोपवीत्याज्यग्रहणेद्विर्वीपभृतिप्राग्ग्रथिबर्हिर्विस्र
ंस्यकृत्वाचाग्रंगृहीत्वाविस्रंसनग्निंपर्येतिप्रस्तरमात्रंदक्षिष्ठतोव

मंथस्य ग्रहणं

स्रुतिपर्येतितꣳस्रुणास्यविधृतिंप्राक्षꣳस्रुचꣳहविरासादनꣳसामि
धेनीरेषाघ्ज्यभागाभ्यांयज्ञोपवीतिनःसर्वेपञ्चासमीतोब्रह्मयज्ञ
मानैपुरस्तादग्नीदाक्षाव्यसीदतरिक्तेवब्रूयादपबर्हिषःप्रयाज्ञा
अनुयाजाम्नावासमानयनंबाबर्हिःसंयोगात्॥८॥प्रस्तरमीस्तृ
णाति॥हविर्भिस्त्रिरिध्मंतःप्रतिविपर्यंतिसर्वस्योवधतियथाएवं
ह्येसमवद्योमध्यान्सहस्रꣳसहावदाधातिद्विरभिधारणम
॥७॥नतिक्रमणंचसोमायवापिस्मतःएवंबर्हिषद्वाउत्तरतोधाना॥७॥

मंथपुरोडाशानामग्नीषोमीयेभ्योदक्षिणतोमंथपुरोडाशधानांपु
रस्तादग्नयेकव्यवाहनायथापूर्वंसस्विष्टकृदेडꣳस्वधे
त्यस्रꣳस्वधेतिवाश्रुतपुत्याश्रुतेस्वधानमऽइतिवषट्कारोमं
थमुपहृत्यहोताध्वर्युंब्रह्माग्नीध्वप्रायणिदधातिप्राशित्र
मवदायदावासवैप्राश्नातिनावेक्षिःपरिषिंचयदपात्रेणा
ध्वर्युर्यजमानोवास्रक्तिंपुपित्रवनेजनंपरिषिंचपरिषि
चपूर्ववदुत्तरापरस्यांप्रथमꣳसव्येसमवदायसर्वेभ्यो

यथावनिक्रूपेऽवदाय सावेतऽइत्यन्तरा पूर्वेस्योपाली
निमृष्टे च पितरऽइति यज्ञोपवीतिनः सर्वनिष्क्रम्योदङ् चो
दङ्न्नमीमदन्तेत्याहवनीयमुपतिष्ठते द्वाभ्यां मनोजूर्जा
हऽइतिगार्हपत्यमतिष्ठन्नुदपात्रीनावीती प्रविश्यामीमदन्त
तिदाताजपत्यवनेज्यपूर्ववत्प्रदक्षिणंनीविंविस्रंस्य
मनोवऽइत्यंजलिंकरोतिषड्भिर्नमस्कारान्कृत्वा नःपितरोऽव
॥७१॥ तिचब्रह्मामंत्रलादिप्राक्स्कृत्यूहनात्प्रयाजावद्यज्ञोपवीति ॥७१॥

विपर्ययन्नप्रस्तरमादत्तेनुप्रहरेत्यकृतंकिंचनानुप्रहरति
दूर्वालीमात्मानंसंस्पृशत्युपस्पृश्यपरिधीनानुप्रह
रतिशंयुंतेभवतिबर्हिःपरिध्यग्नौप्रास्यतिहविरवशिष्ट
चापस्युप्रास्यवा॥६॥त्र्यंबकान्निर्वपतिगृहानेवकृपा
लानावंतोयजमानंगृह्याएवाधिकांस्वकुरुतोवद्ध्रुवःसर्व
हुताअजुहोतयोवषट्कृतंकृत्वाहविरग्नौप्रास्यत्यु
त्तमायचतुष्पथेपलाशपत्रमध्यमेनहोमःसर्वेषामवदान

ठःसन्नत्सरुदतिरिक्तवडैमकेषुमश्रेणमेषतऽइतिजुहोत्य
तिरिक्तमारब्धूस्कारऽउपकिरत्येषतइत्याहम्यावरुद्धमदीमहो
तिजपत्यग्निंचिःपरियंतिपितृवत्सव्योरुनाघ्नानास्यवक
मितिदेववत्चैतेनैवदक्षिणोनाघ्नाःकुमार्यश्रोत्तरेणा
हवनीयपतिकामामगकामानारीद्रोण्यजमानोजलिनोदक्ष
णेःपाणंप्रतिगृह्णीयेनानशक्यऽउपस्पर्शनंमृत्योः
रुलावेलुप्यष्ट्वाकुपेनासज्योमयतस्थोलुवत्सनठेन्ना

पोः पाल्यु न्युदृष्टं स्रुनासीरीये णेष्ट्वा सोमेन पस्रुनेष्ट्वा वायै
डेतपौल्मास्यामावृतिरनीडानस्य पाल्यु न्युपवस्थे
स्रुनासीरीयं प्रातर्विश्वादेवठ सपस्रुषुपस्रुतत्रंपाधान्या
सूर्विद्युद्वौश्वदेवं पास्रुकठ सद्यो वावै श्वदनः पस्रुः पस्रु
पुरोडाशमनुहवीठषि निर्वपतितेषाꣳस्विष्टकृदयस्त्वा
द्यथोक्रमविसृजठहृदयशूलातेवपनंवसतीप्रद्यासेषु

वास्तोष्पतेप्रतरणविषूवोहेडः स्रुनासीराभ्यांचक्षुषेःपुरस्ता
द्वापर्ध्वणःपर्वतोतेवा॥७१॥मित्रविंदास्त्रीराष्ट्रमित्रायुष्ट्वाम
स्यापदशहविराग्नेयःसौम्यस्त्रस्त्रीसप्तोदशकपालश्चस
र्थीयावामित्रस्त्रस्तइंद्रऽएकादशकपालोवाहस्पत्यस्त्रसः
स्यावित्रोद्वादशकपालोष्टाकपालोवापौष्णश्चरुःसोरस्व
तस्त्रसस्त्वाष्ट्रादशकपालऽएकंप्रदानठसमस्यानुवाच
नयजेतिचप्रैषांश्रोत्तरेनिगमायथेष्टंजाघणाश्रोत्तर

नुलोमावा चोदनाऽनुणावाऽपे चदशसामिधेन्यः पुष्टिप्रेतानु
ऽयन्नाग्नावग्निनारयिम ऽश्नवत्पोषमेवदिवेदिवे॥यस्मेसंवी
सत्तमम्र॥गायस्कानोऽअमीवहाबस्विष्टिंवर्द्धनःसुमि
त्रःसोमनोभवेतिहविषानुवाक्याभिःसोमावरुणामित्रा
ब्रोबृहस्पतिःसवितायःसहसी॥पूषानोमाग्निरवसासर
स्वतीत्वष्टासुपाणिसमनक्तुयज्ञेगिरियाऽआत्वष्टासुपाणि
ददतीसरस्वतीपूषाऽन्नाऽसवितासदधातु॥बृहस्पतिर्देद

दिंद्रोबलमेमित्रःस्वेंवरुणःसोमोऽग्निरिरीति॥७२॥
हुलास्थाल्याःस्रुवेणोपजुहोति॥अग्निरन्नादोन्नप
तिरन्नाद्यमस्मिन्यज्ञेमयिदधातुस्वाहावरुणःसंधा
ब्रहतिःसामाज्यमस्मिन्यज्ञेमयिदधातुस्वाहामित्रः
संत्रपतिःस्वंत्रमस्मिन्यज्ञेमयिदधातुस्वाहेंद्रोबलंबल
पतिर्बलमस्मिन्यज्ञेमयिदधातुस्वाहाबृहस्पतिर्ब्रह्मब्र
ह्मपतिर्ब्रह्मवर्चसमस्मिन्यज्ञेमयिदधातुस्वाहासं

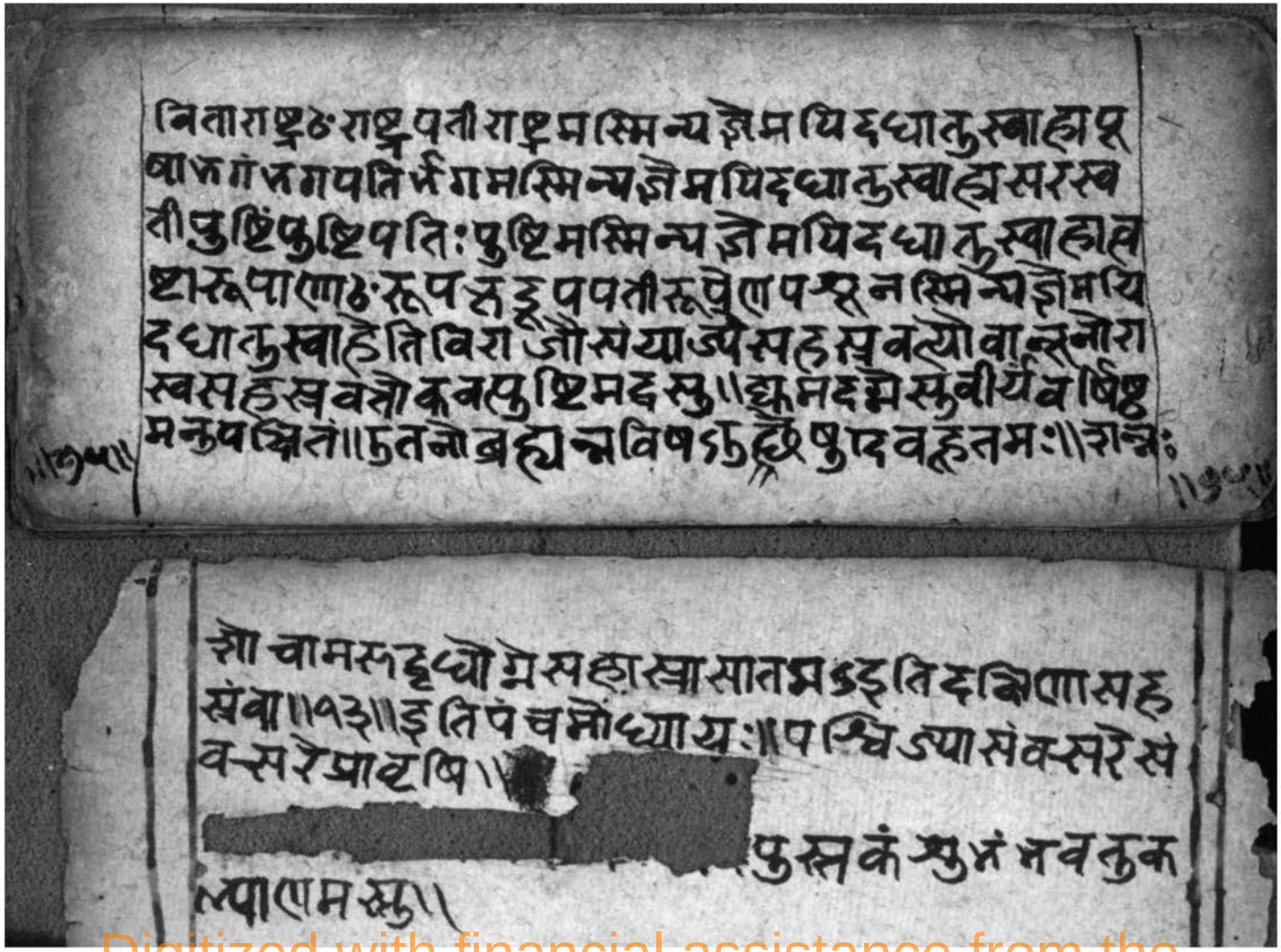

निताराष्ट्रः राष्ट्रपतीराष्ट्रमस्मिन्यज्ञेमयिदधातुस्वाहाग्र
वाग्रामंग्रामपतिर्ग्रामस्मिन्यज्ञेमयिदधातुस्वाहासरस्व
तीपुष्टिंपुष्टिपतिःपुष्टिमस्मिन्यज्ञेमयिदधातुस्वाहात्व
ष्टारूपाणिःरूपेरूपपतीरूपेणपशूनस्मिन्यज्ञेमयि
दधातुस्वाहेतिविराजौस्यायज्ञेसहस्रवत्योवान्नोरा
स्वसहस्रवत्योकरसुष्टिमदसु॥इन्द्रमदेमसुवीर्यंवषिष्ठ
मनुपश्चितः॥ऊतनोब्रह्मन्नविषऊर्जेपुदवहतमः॥शान्नः

शोचामस्दृष्योग्रेसहस्वासातमइतिदक्षिणासह
सेवा॥१३॥इतिपंचमोध्यायः॥पश्चिड्यासंवत्सरेसं
वत्सरेप्रावृषि॥[redacted]पुस्तकंसुभंभवतुक
ल्याणमस्तु॥

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June 2017

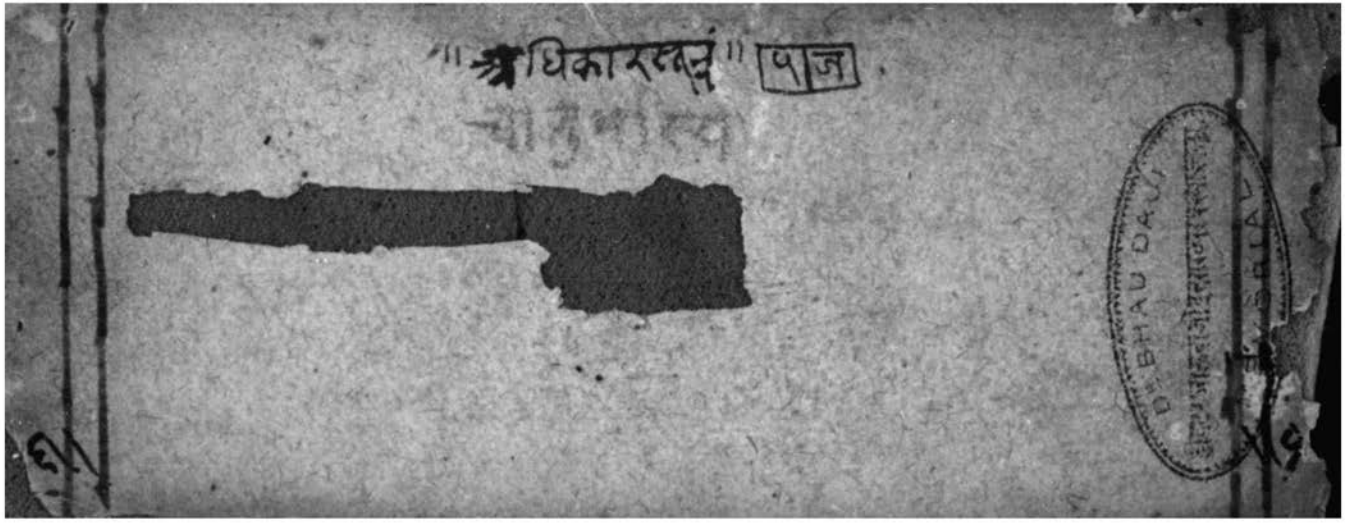
॥ श्रीअधिकारस्तवं ॥ पत्र
BHAU DAJI